

ХЕНДБУК

Торговельні
обмеження
на ринках
металопродукції

Грудень 2021

Зміст

Станіслав ЗІНЧЕНКО: «Торговельні бар'єри коштували Україні втрати 3,5 млн т виробництва і продажів сталевих продукції»	3
Останні тенденції в торговельних обмеженнях	4
Торговельні обмеження на основі кліматичних цілей	7
Фактори розвитку торговельних обмежень у світі	9
Кейси торговельних обмежень	10
Сполучені Штати Америки	10
Європейський Союз	12
Індія	14
Туреччина	16
Євразійський Економічний Союз	18
Країни ASEAN	20
Країни MENA	22
Україна	24
Вплив торговельних обмежень на обсяги виробництва	26
Торговельні бар'єри проти України	28
Оцінка збитків від торговельних бар'єрів проти України	30
Назар БОБИЦЬКИЙ: «Протекціонізм і клімат – Сцилла і Харибда сучасної системи міжнародної торгівлі»	33
Додаток 1. Перелік торговельних бар'єрів проти України	34
Додаток 2. Перелік заходів, запроваджених на ринку України	35

Станіслав Зінченко,
директор GMK Center

Торговельні бар'єри коштували Україні втрати 3,5 млн т виробництва і продажів сталеної продукції

Любі друзі!

Ми раді представити вам унікальне дослідження – «Хенд-бук: торговельні обмеження на ринках металопродукції». Його унікальність у тому, що це перше системне дослідження, присвячене питанням регіоналізації торгівлі продукцією металургійної галузі у світі.

Ми вважаємо важливим показати причини, з яких регіоналізація торгівлі стала глобальним трендом, статистичні дані, які дадуть уявлення про масштаб проблематики, особливості політик різних країн стосовно торговельних бар'єрів та зміни, що відбуваються в Україні під впливом цього тренду.

Справді, стальна галузь охоплена заходами протекціонізму набагато сильніше за всі інші, оскільки має високу соціальну значимість і є розвинутою в усьому світі. Щойно ситуація на ринках погіршується – ми спостерігаємо посилення тиску на зовнішніх ринках, протидію експорту. Цікаво, що особливу активність у цьому напрямі виявляють розвинені країни. Наприклад, США чи ЄС, які є прикладом побудови ринкових інституцій.

У 2021 р. завдяки сприятливій кон'юктурі на ринку було запроваджено менше нових торговельних обмежень. Проте очікуваного послаблення бар'єрів для імпорту не відбулося,

незважаючи на дефіцит пропозиції в деяких регіонах. Тобто ринкова ситуація впливає на запровадження нових заходів, але не на їх послаблення. Це пов'язано з тим, що фактори розвитку протекціоністських настроїв мають довгостроковий характер. Відповідно, коли кон'юнктура погіршиться, ми знову побачимо сплеск торговельних обмежень.

Важлива особливість останніх років – розвиток торговельних бар'єрів під впливом екологічних цілей. Наприклад, запровадження СВМ або обмеження експорту брухту.

Регіоналізація торгівлі має значний вплив на Україну. Продажі вітчизняних металургів на 80% залежать від експорту, при цьому металургія – це до 12% усієї економіки України. Тому саме Україна зазнає значно більших втрат від цього тренду, ніж інші країни.

Запроваджені проти України торговельні бар'єри коштували всім нам втрати до 3,5 млн т продажів та виробництва сталеної продукції. Це рівнозначно втраті великого металургійного заводу рівня «Азовсталі» або «Запоріжсталі», на якому працювало б понад 10 тис. осіб. Також це означає мінус \$3 млрд експортних надходжень й до мінус 2% ВВП.

Глобальному тренду неможливо протидіяти. До нього можна лише адаптуватися. Ми віримо, що розуміння останніх тенденцій та особливостей тренду регіоналізації торгівлі допоможе зробити це ефективніше.

Останні тенденції в торговельних обмеженнях

Державна участь та протекціоністські настрої у світовій економіці продовжують наростати. У 2020 р. зафіксовано 4569 інтервенцій у порівнянні з 2000-3000 щорічно протягом останніх 10 років.

Сталева галузь у світі посідає перше місце за кількістю державних втручань. Протягом 2009-2021 років у галузі зафіксовано 1817 протекціоністських заходів. Вони спрямовані на обмеження імпорту та підтримку місцевих виробників сталі.

Чому найбільше торговельних обмежень застосовується саме в сталевій галузі?

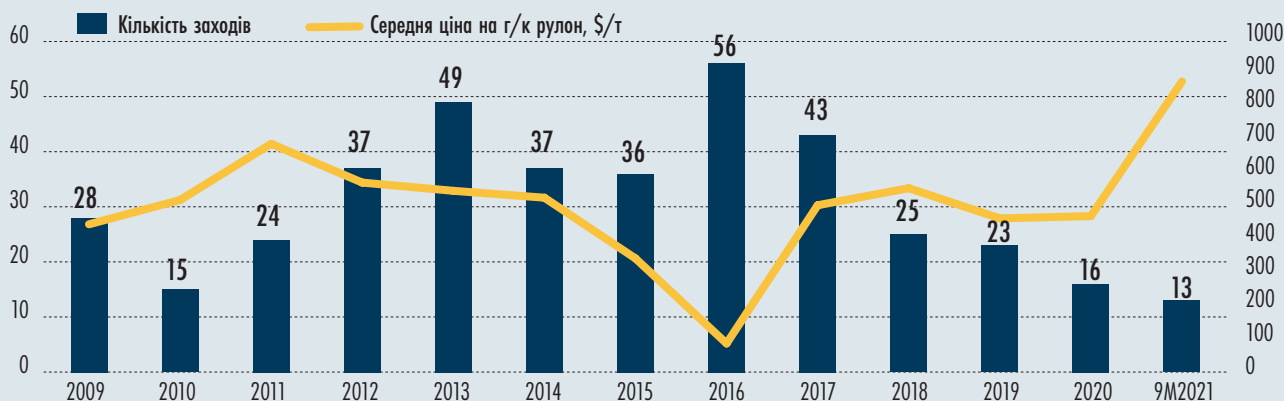
- Відносно однорідна продукція
- Сталь виробляється в усьому світі
- Висока соціальна значущість галузі

З числа таких заходів активно використовуються локалізація державних закупівель, гранти та державні кредити, податкові пільги, на які сумарно припадають два з трьох державних заходів, або 1415 за період 2009-2021 рр. Піком застосування різних заходів підтримки металургів були 2019-2020 рр., коли було запроваджено третину від усіх заходів за останні 12 років. Особливо активними тут є Китай (54% від усіх заходів) та США (36%).

Обмеження імпорту – лише один з інструментів політики протекціонізму. Тільки кожний третій захід втручання держави в економіку спрямований на обмеження імпорту – лише 402 заходи. Інші заходи належать до способів підтримки місцевих виробників.

Динаміка запровадження заходів обмеження торгівлі чітко корелює зі станом ринку. Коли ціни перебувають на низькому рівні, ми бачимо вибудовування нових торговельних бар'єрів. Пік припав на 2016 р., коли ціни сягали локальних мінімумів.

Динаміка заходів щодо обмеження імпорту продукції металургії у світі

Джерела даних: COT, globaltradealert.org, Kallanish Commodities, розрахунки GMK Center

*Кількість заходів враховує кількість розслідувань, завершених запровадженням остаточних обмежувальних заходів, без урахування кількості країн, на які вони поширюються.

За 9 міс. 2021 р. завдяки сприятливим умовам на ринку було запроваджено лише 13 нових заходів, без урахування розслідувань, що проводяться. Наприклад, високі ціни 2021 р. сприяли тому, що країни Перської затоки відмовилися від запровадження захисних заходів, незважаючи на висновки, отримані в результаті захисного розслідування про збитки, яких імпорту завдав місцевим виробникам сталі. Частка металургії в економіці країн Затоки не надто велика. Тому політика країн регіону більшою мірою враховує інтереси споживачів (нафтогазової та будівельної галузі), ніж виробників сталі.

Проте очікуваного послаблення запроваджених раніше заходів у зв'язку з хорошим станом ринку не відбулося. Наприклад, дію системи захисних тарифних квот у ЄС продовжили ще на три роки, незважаючи на дефіцит пропозиції в деяких сегментах. Виняток становить лише дострокове скасування захисних митних тарифів на імпорту арматури та квадратної заготовки в Єгипті під дією високих цін на енергоносії цієї осені. Тобто рішення про скасування зумовлене переважно випадковим фактором. Однак уже обговорюються нові захисні заходи замість старих – система тарифних квот.

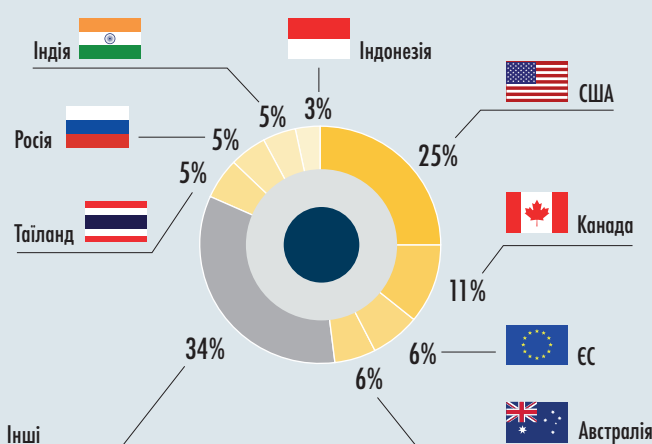
Отже, циклічність ринку впливає на кількість запроваджуваних заходів, але не на їх послаблення. Слід також зазначити, що політика обмежень імпорту металопродукції є довготривалою. Тому в разі погіршення ситуації на ринках металопродукції торговельні бар'єри, ймовірно, посилять.

Цікавою особливістю 2021 р. було те, що дефіцит пропозиції деякі країни прагнули подолати не за рахунок стимулювання імпорту, а за рахунок обмежень експорту. Наприклад, Росія запровадила мита на експорт сталевих продуктів замість послаблення обмежень імпорту.

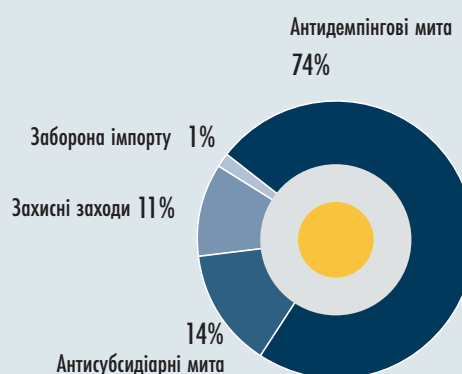
Для обмеження імпорту найчастіше використовується такий інструмент, як антидемпінгові мита, на які припадає 74% усіх запроваджених заходів. Антидемпінгові заходи популярні з кількох причин:

- термін їхньої дії необмежений, його можуть продовжувати, на відміну від захисних заходів, для яких у рамках регламенту СОТ передбачено чіткі терміни;
- антидемпінгові розслідування не вимагають наявності певних умов, як у випадку захисних заходів;
- антидемпінгові розслідування легко виправдати – вони необхідні для відновлення справедливих умов торгівлі;
- факт демпінгу простіше обґрунтувати, ніж, наприклад, факт субсидування;
- антидемпінгові розслідування часто використовуються як інструмент тиску на експортерів, оскільки лише 66% розслідувань в останні 10 років завершувалися запровадженням антидемпінгових заходів.

Найбільш активні країни в запровадженні заходів обмеження імпорту продукції металургії

Найбільш популярні інструменти обмеження імпорту продукції металургії

Джерело даних: globaltradealert.org

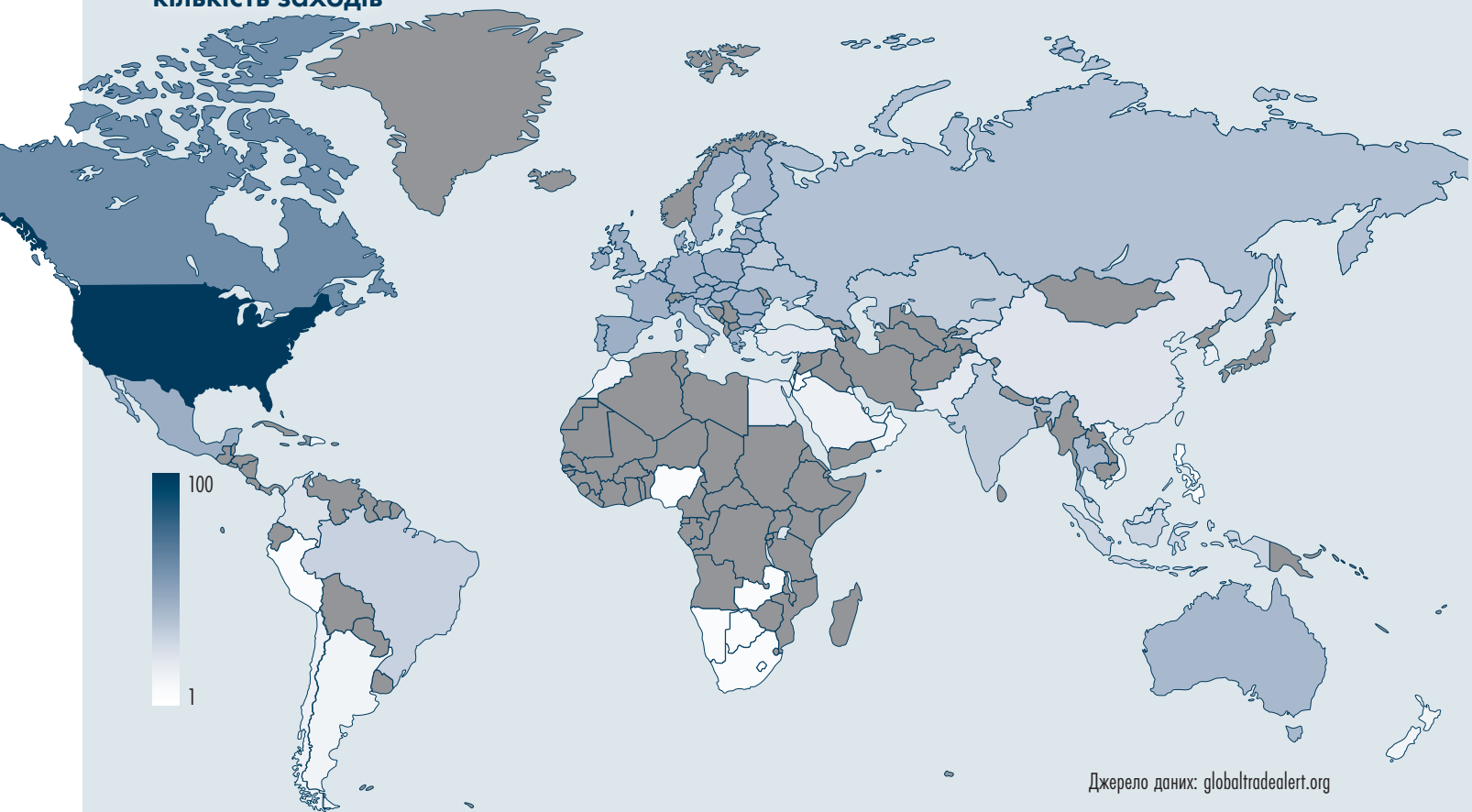
Пік запровадження антидемпінгових заходів припав на 2016-2017 рр. Це означає, що на 2021-2022 р. припадає пік адміністративних переглядів заходів, запроваджених терміном п'ять років. З огляду на довгостроковий характер торговельної політики ймовірність скасування чи ослаблення антидемпінгових заходів за результатами перегляду є невисокою. Наприклад, у США досі діють антидемпінгові заходи, запроваджені в 1984 р.

США традиційно посідає перше місце у світі за кількістю заходів захисту місцевого ринку від імпорту. На Штати припадає кожен четвертий запроваджений захід. Канада також активна в обмеженні імпорту, оскільки багато в чому через двосторонні угоди зі США торговельні політики країн є близькими.

Європейський Союз є одним з найактивніших у питанні обмежень імпорту, посідаючи третє місце після США та Канади. У 2021 р. ЄС задавав тенденцію запровадження заходів обмеження імпорту, що ґрунтуються на екологічних факторах. Ідеться про так званий carbon border adjustment mechanism (CBAM), який має зрівняти платежі європейських компаній за викиди вуглецю з платежами виробників імпортової продукції. Рішення про запровадження цього інструменту прийнято, що створило підґрунтя для започаткування аналогічного діалогу в США та ЄАЕС. Тобто запровадження нових екологічних торговельних бар'єрів стало тенденцією 2021 року.

На стику екологічних цілей та експортних обмежень виникла нова тенденція – обмеження експорту брухту чорних металів. Брухт є важливою сировиною для зниження викидів парникових газів у металургії. У 2020-2021 рр. у світі запровадили 8 заходів, які впливають на експорт брухту. Також запроваджено низку заходів, спрямованих на стимулювання імпорту брухту. Наприклад, Китай та Індія скасували обмеження на імпорт брухту.

Карта інтенсивності обмежень імпорту продукції металургії у 2009-2021 рр.,
кількість заходів

Торговельні обмеження на основі кліматичних цілей

Низка країн використовують торговельні обмеження задля сприяння реалізації своїх кліматичних цілей. Найбільш відомий приклад обмежень – СВМ (carbon border adjustment mechanism), анонсований у країнах Європейського Союзу.

ЄС розглядає СВМ як спеціальний фінансовий інструмент, який змусить виробників імпортової продукції сплачувати таку саму ціну за викиди CO₂, яку сплачують європейські виробники. Повноцінне впровадження СВМ передбачається з 2026 року.

Для України впровадження СВМ у Євросоюзі несе такі ризики:

- втрата частини обсягів експорту довгомірного прокату, оскільки в ЄС 86% потужностей у цьому сегменті представлена електросталеплавильними заводами;
- можливе спотворення умов конкуренції;
- «хвиля» СВМ на інших ринках;
- погіршення можливостей декарбонізації через скорочення інвестиційного ресурсу.

Потенційне зростання витрат українських виробників сталі, пов'язане зі СВМ, становитиме **\$280 млн** починаючи з 2026 року.

Пропозиція Єврокомісії щодо СВМ:

- **2023-2025 рр.** – подання інформації, з **2026 р.** – купівля СВА-сертифікатів
- **ціна СВА-сертифікатів відповідає ціні CO₂ на EU ETS, обсяг купівлі необмежений**
- **обсяг викидів включає лише Scope 1**
- **бенчмарк для викидів – верифікований обсяг викидів експортера, або середнє значення по країні, або середнє по 10% установок ЄС з найбільшими викидами**
- **частка безкоштовних квот для імпортової продукції запроваджується на середньому рівні ЄС**
- **платежі за викиди в країні походження враховуються**

Під час розроблення механізму СВМ обговорювався той факт, що платежі за викиди знижують конкурентоспроможність європейських виробників не лише в порівнянні з виробниками імпортової продукції, а й у випадку експорту з ЄС. Місцеві виробники закликали до запровадження в рамках СВМ певного механізму підтримки експорту, який може набути форми субсидій. Тобто з часом СВМ може набути форми протекціонізму та спотворити умови конкуренції.

Також європейський СВМ може бути драйвером, який запустить «хвилю» аналогічних заходів у всьому світі. Наприклад, за неофіційними даними, механізми СВМ опрацьовуються з метою запровадження у США та Росії.

Ще одне обмеження, пов'язане з виконанням кліматичних цілей, спрямоване на експорт брухту. Брухт

стає стратегічною сировиною, оскільки його використання дає змогу знижувати викиди CO₂.

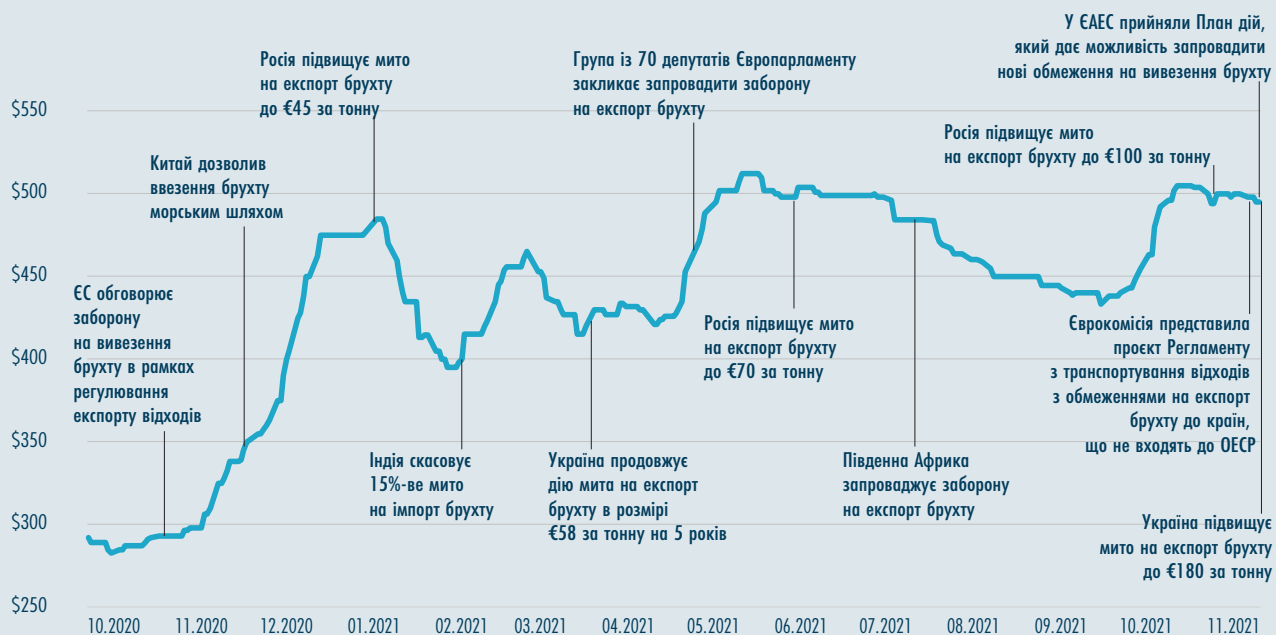
Найбільш істотний потенційний вплив на світовий ринок брухту пов'язаний з ініціативою ЄС обмежити експорт відходів, до яких належить і брухт. Згідно з новим проектом регулювання, експорт відходів до країн, які не є членами ОЕСР, стане можливим лише за умови запиту з країни-імпортера. Це потенційна загроза для поставок 5 млн т брухту до Індії, Пакистану, Індонезії, Єгипту та інших країн, що не входять до ОЕСР.

Крім того, відстежуватиметься динаміка експорту відходів до країн ОЕСР. У разі значного зростання обсягів Єврокомісія залишає за собою право тимчасово зупинити експорт.

Європейські компанії, що експортують брухт, також будуть зобов'язані проводити незалежний аудит у разі поставок за межі ЄС. Фактично, це додатковий технічний бар'єр, який може вплинути на весь обсяг експорту з ЄС.

На цьому фоні Росія підвищила мито на експорт брухту до €100 за тону. Цей приклад наслідувала Україна, підвищивши експортне мито до €180 за тону. Тенденція регіоналізації торгівлі брухтом посилюватиметься й надалі.

Динаміка ціни на брухт (CFR Туреччина) та хронологія обмежень на експорт брухту

Фактори розвитку торговельних обмежень у світі

Процес глобалізації торгівлі супроводжувався глобальним економічним зростанням, проте мав низку негативних наслідків, які сьогодні призвели до зворотного процесу – деглобалізації торгівлі товарами. Деглобалізація торгівлі передбачає вибудовування бар'єрів для зниження обсягів імпорту та стала повсюдним трендом.

Міжнародна економічна інтеграція сприяла тому, що у виробничі ланцюжки включилися імпортні товари, замість місцевих. Тобто міжнародна інтеграція призвела до дезінтеграції всередині країн. У країнах, що розвиваються, спостерігалися зростання економіки, індустріалізація, зростання доходів населення. У розвинених країнах була зворотна тенденція – деіндустріалізація та зниження доходів населення. Як результат – збільшення нерівності доходів та наростання невдоволення населення.

Населення також виявилось не готовим до наслідків деіндустріалізації. Можна констатувати низьку мобільність і неготовність до перенавчання персоналу, який залишився без роботи внаслідок переходу до економіки послуг або застосування нових технологій.

Причини наростання протекціонізму

Відокремити вплив на деіндустріалізацію процесів глобалізації від впливу науково-технічного прогресу неможливо. Хоча саме в глобалізації праві політичні партії знайшли джерело для просування своїх ідей – захист національних інтересів, обмеження міжнародного співробітництва, посилення міграційної політики тощо. Ці ідеї стали популярними в суспільстві та сприяли зростанню підтримки правих партій. Ця тенденція знайшла прояв у відповідній економічній політиці.

У результаті глобалізації торговельне зближення відбувалося між країнами з різними економічними моделями – тими, що використовують ринкові механізми, і навпаки. Натомість зближення торгівлі не сприяло зближенню підходів до регулювання. Це породило взаємні звинувачення в недобросовісній конкуренції.

Гарантом дотримання правил мала стати Світова організація торгівлі. Проте СОТ не змогла виконати свої головні функції – врегулювати основні торговельні конфлікти та забезпечити правила гри. У результаті «влада правил» замінила «влада сили». Країни з ємними ринками почали диктувати свої умови торговельним партнерам, а останнім залишається лише приймати їх.

Описані фактори мають довгостроковий характер. Саме тому ми не спостерігаємо послаблення торговельних обмежень у період «високого ринку». Циклічність галузі не впливає на економічну політику, тому що остання сформована під впливом низки довгострокових чинників.

Кейси торговельних обмежень

Сполучені Штати Америки

220 ЧИННИХ ЗАХОДІВ З ОБМЕЖЕННЯ ІМПОРТУ
ПРОДУКЦІЇ МЕТАЛУРГІЇ¹

США вважають світовим лідером у сфері протекціонізму. Держава проводить системну політику захисту внутрішнього ринку.

У березні 2018 р. Сполучені Штати запровадили захисне мито на імпорту сталі в розмірі 25% (секція 232). Існує можливість виключення імпортерів з-під дії секції 232 в результаті укладання двосторонніх торговельних угод. Станом на листопад 2021 р. 76% імпорту сталі в США звільнено від дії секції 232.

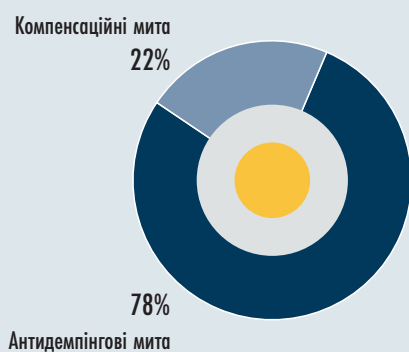
Зокрема, ще у 2018 р. Бразилія отримала квоту на безмитне постачання на рівні 70% експорту 2015-2017 рр. для готового прокату та 100% – для напівфабрикатів. Для Аргентини аналогічна квота становила 135% експорту сталевих продукції, для Південної Кореї – 70%.

У 2019 р. Канада та Мексика домоглися виключення з-під дії секції 232 шляхом укладання спільної торговельної угоди, відповідно до якої мита були замінені на процедуру моніторингу імпорту.

У жовтні 2021 р. укладено угоду з ЄС, якою мита замінили на тарифні квоти в розмірі середнього обсягу імпорту за 2015-2017 рр., в обмін на те, що ЄС не запроваджуватиме другий пакет заходів проти продукції зі США на суму €3,6 млрд на рік. Також угода охоплює ініціативи у сфері авіабудування, протидії надлишковим потужностям сталевих галузі, сприяння декарбонізації.

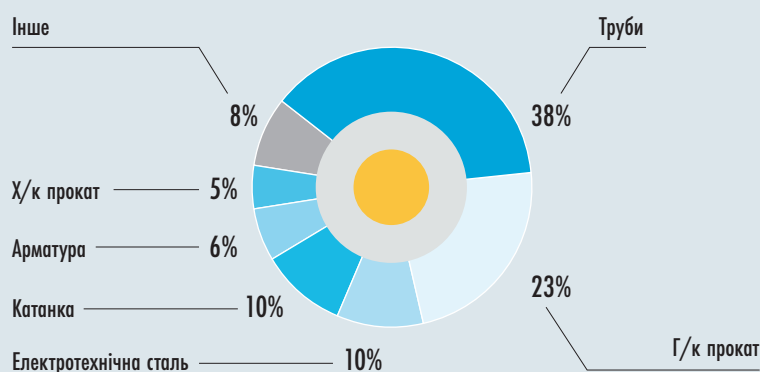
У листопаді 2021 р., після угоди з ЄС, переговори про скасування митних тарифів у рамках секції 232 ініціювали Японія та Велика Британія. Активна переговорна робота щодо укладання двосторонніх угод про виключення з-під дії секції 232 може свідчити про довгостроковий характер дії цього обмеження, незважаючи на чутки про можливе скасування секції 232.

Обмеження імпорту за видом інструмента

Джерела даних: СОТ, розрахунки GMK Center

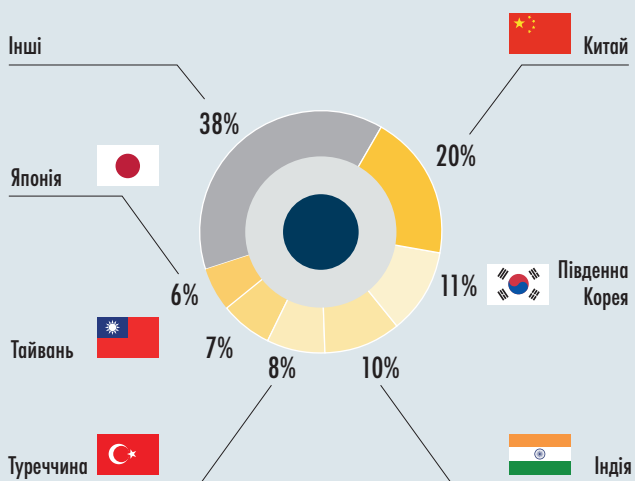
Обмеження імпорту за видом продукції

Заходи з обмеження імпорту США охоплюють усі продуктові категорії. Головним напрямом є ринок труб, який є привабливим для імпортерів у зв'язку з розвитком нафтогазового сектору в країні (38% заходів). Ще 30% заходів стосуються продукції плоского прокату. Більшість митних тарифів традиційно запроваджували проти китайських виробників, яким місцеві металургійні підприємства поступалися конкурентоспроможністю. США практикують угоди про мінімальні ціни з метою пом'якшення антидемпінгових заходів.

¹ Тут і далі для антидемпінгових заходів, відповідно до статистичних даних СОТ, враховується їхня кількість з урахуванням країн, на які вони поширюються

Обмеження імпорту за країнами, проти яких вони спрямовані

Джерела даних: COT, розрахунки GMK Center

8 антидемпінгових митних тарифів проти України, в т.ч.:

- 1 – імпорт феросплавів (діє з 1994 р.);
- 2 – імпорт г/к плоского прокату (з 1997 р. та з 2001 р.);
- 1 – імпорт арматури (з 2001 р.);
- 2 – імпорт труб (з 2014 р. та з 2021 р.);
- 1 – імпорт катанки (з 2018 р.);
- 1 – імпорт дроту (з 2021 р.);

1 захисний захід (секція 232)

напівфабрикати, прокат, труби (з 2018 р.).

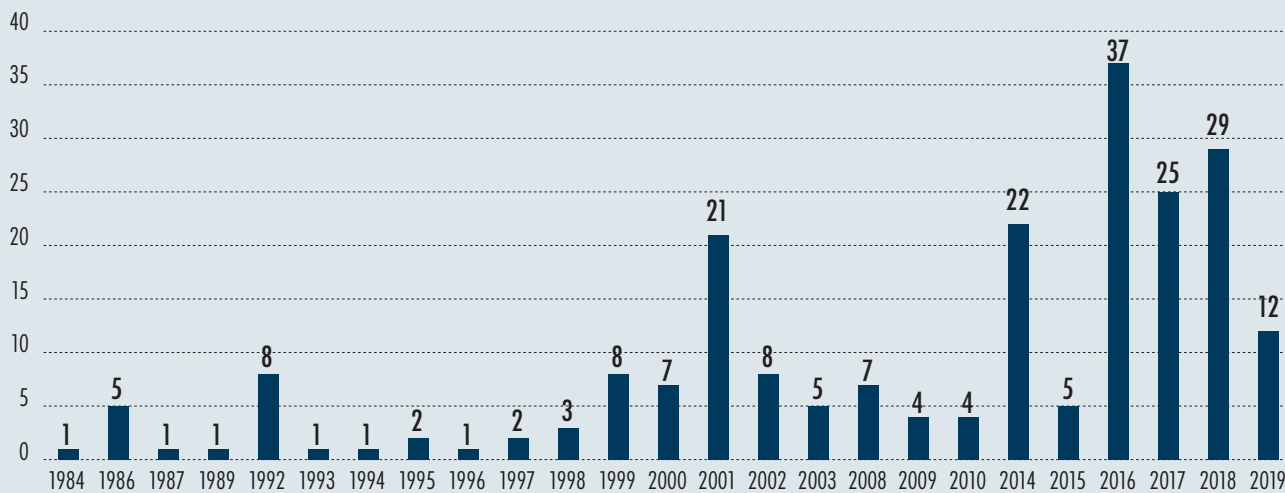

У 2000-2005 рр. у США діяла «поправка Берда», яка дозволяла компаніям, які заявили про факт можливого демпінгу, отримувати частину сум, сплачених як мита в результаті запроваджених заходів. Частково цим можна пояснити збільшення кількості заходів, запроваджених у цей період.

Сплеск протекціонізму припав на 2016-2018 рр. Тоді запровадили 41% нині чинних митних тарифів, що відповідає глобальній тенденції, причиною якої могла стати саме активність США.

Кожний шостий захід у США запроваджено до 2000 р. Наприклад, досі застосовується мито, запроваджене 1984 р. проти імпорту труб з Тайваню. Це свідчить про можливу політичну мотивацію заходів.

Кількість запроваджених обмежень* за роками

Джерела даних: COT, розрахунки GMK Center

* Тих, що діяли станом на 30.06.2021 р.

Європейський Союз

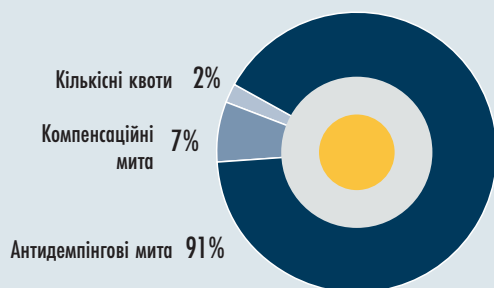
Європейський Союз прагне діяти в рамках чинних правил та норм СОТ, тому запроваджує стандартні обмеження відповідно до розроблених процедур.

53 чинних заходів з обмеження імпорту продукції металургії

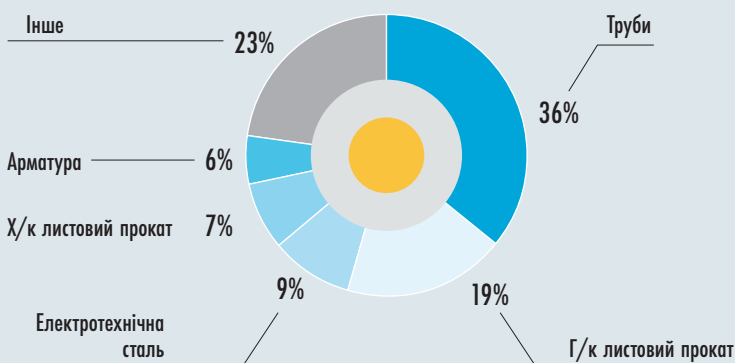
ЄС застосовує м'які торговельні обмеження в порівнянні зі США. Це видно на прикладі імпортних квот, які запровадили в липні 2018 р. у відповідь на запровадження захисного мита на сталь у США. Імпортні квоти передбачають безмитний імпорт сталевих продуктів в розмірі середньорічних обсягів імпорту, щоб не допустити дефіциту металопродукції та надмірного зростання цін, тоді як мито в США стосувалося всього імпорту, за поодинокими винятками.

Спочатку систему імпортних квот запровадили на період з липня 2018 р. до липня 2021 р., відповідно до регламенту СОТ для захисних заходів. У 2021 р. Єврокомісія продовжила період дії квот ще на 3 роки (до липня 2024 р.), що стало несподіванкою для ринку. Такий крок дає можливість країнам – торговельним партнерам запроваджувати заходи у відповідь, щоб компенсувати збитки від торговельних обмежень. На цей шлях уже стала Індія, яка повідомила СОТ про запровадження мита на імпорту продукції з ЄС. До аналогічних заходів можуть вдаватися й інші країни, наприклад Туреччина та Росія.

Обмеження імпорту за видом інструмента

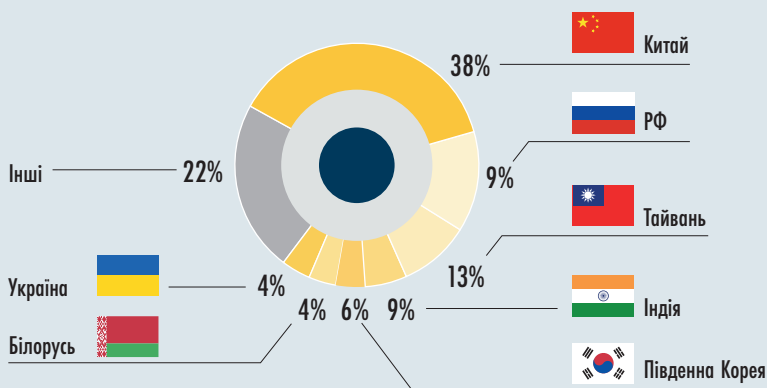
Обмеження імпорту за видом продукції

Джерела даних: СОТ, розрахунки GMK Center

Європейський Союз використовує переважно антидемпінгові мита (91% заходів). Понад 70% заходів спрямовані на захист внутрішнього ринку труб та плоского прокату. Стосовно українських виробників мита запроваджено в тих самих сегментах. Найбільшу небезпеку для європейських металургів становлять заводи в Росії та Китаї, проти яких діє більшість обмежень.

Обмеження імпорту за країнами, проти яких вони спрямовані

Джерела даних: СОТ, розрахунки GMK Center

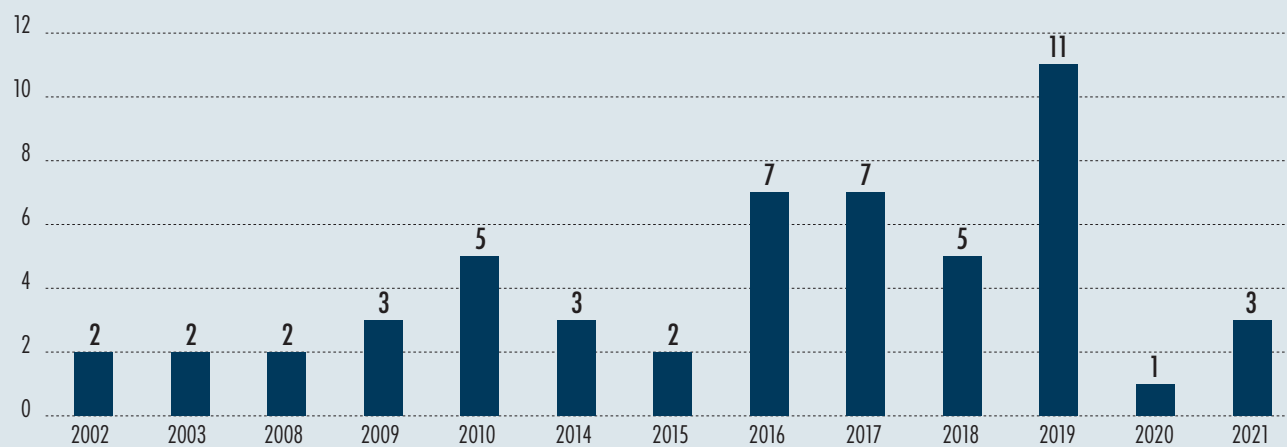
2 антидемпінгових мита проти України, в т.ч.:

- 1 – імпорту безшовних труб (діє з 2006 р.);
 - 1 – імпорту г/к рулону (з 2017 р.)
- ## 1 захисна міра
- прокат, труби (з 2018 р.)

Внаслідок регулярного перегляду торговельних обмежень більшу їх частину в ЄС скасовують. Тому на сьогодні немає діючих митних тарифів, запроваджених раніше 2002 р., а більшу частину митних тарифів було встановлено у 2017 р.

У 2026 р. Єврокомісія планує повномасштабний запуск нового інструмента протекціонізму – СВМ (carbon border adjustment mechanism). Цей механізм передбачає стягнення платежів з імпорту сталевих продукції залежно від обсягу викидів CO₂ в процесі її виробництва. На офіційному рівні як основна мета запровадження СВМ декларується боротьба зі зміною клімату в глобальному масштабі. Спрямованість цього інструмента на досягнення глобальних цілей в експертній дискусії заперечується, оскільки використовувати зібрані платежі планується лише в рамках ЄС. СВМ лобіювали європейські виробники сталі для обмеження імпорту, що є більш конкурентоспроможним за ціною.

Кількість запроваджених обмежень* за роками

Джерела даних: COT, розрахунки GMK Center

* Тих, що діяли станом на 30.06.2021 р.

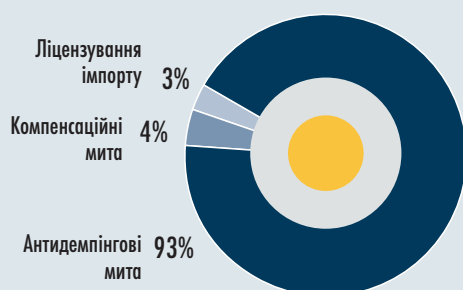

Індія

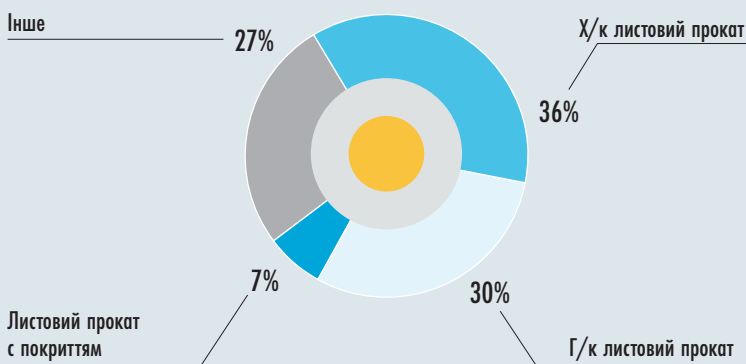
30 чинних заходів з обмеження імпорту продукції металургії

Політика уряду Індії спрямована на розвиток місцевої металургії та збільшення споживання сталі в країні. На державному рівні визначено мету – збільшити виробництво сталі з 122 млн т у 2016 р. до 300 млн т у 2030 р. Для зростання споживання сталі планується розвивати металоспоживаючі галузі (автомобілебудування, авіабудування, будівництво, електричне машинобудування, відновлювана енергетика) за рахунок реалізації цільових державних програм. Тому політика держави спрямована на забезпечення максимального задоволення попиту саме за рахунок внутрішніх виробників, щоб стимулювати економіку.

Обмеження імпорту за видом інструмента

Обмеження імпорту за видом продукції

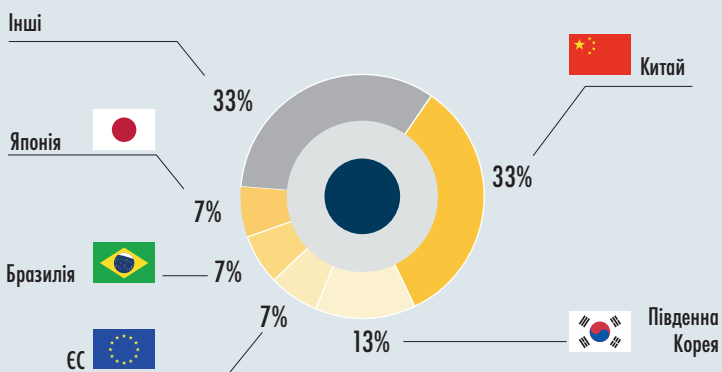

Джерела даних: COT, розрахунки GMK Center

Основний інструмент захисту внутрішнього ринку – антидемпінгове мито (93% заходів). При цьому 73% заходів спрямовані на обмеження імпорту листового прокату (мито стосовно України також потрапило до цієї категорії). Одна третина обмежень спрямована проти Китаю, який є найближчим сусідом Індії та світовим лідером у виробництві сталі.

Характерна риса індійського протекціонізму – використання процедур ліцензування. Для захисту внутрішнього ринку Індія заборонила імпорт металургійної продукції, яка не пройшла сертифікацію за національними стандартами.

Обмеження імпорту за країнами, проти яких вони спрямовані

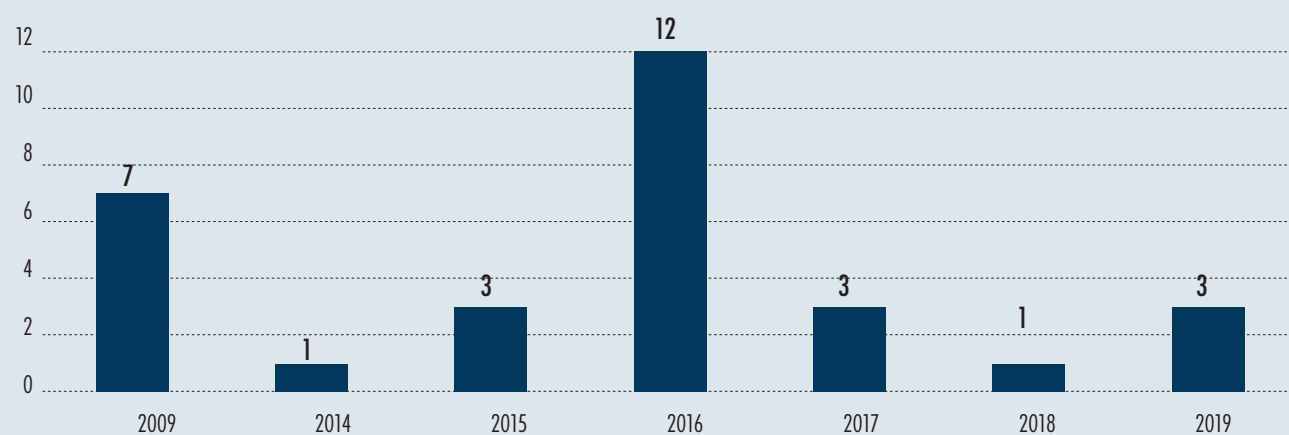
Джерела даних: COT, розрахунки GMK Center

1 антидемпінгове мито проти України:

імпорт х/к листового прокату (діє з 2016 р.)

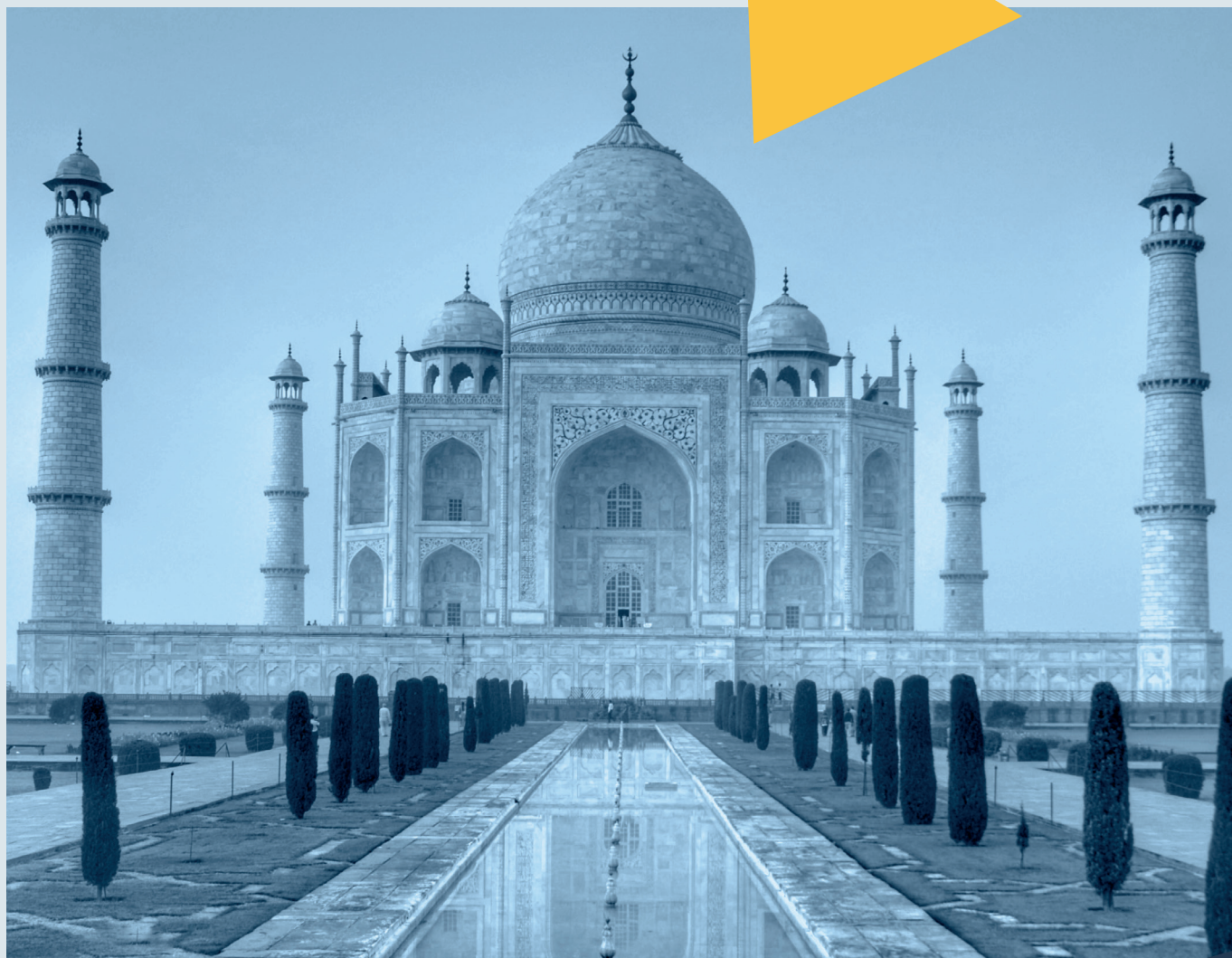
40% чинних нині обмежень запровадили в 2016 р. У відповідь на європейську систему квотування імпорту сталі Індія планує запровадити мита на імпорт європейської продукції. Для забезпечення внутрішніх виробників сировиною в країні діє 30%-ве мито на експорт ЗРС, за винятком окатишів, а також 20%-ве мито на експорт брухту чорних металів.

Кількість запроваджених обмежень* за роками

Джерела даних: СОТ, розрахунки GMK Center

* Тих, що діяли станом на 30.06.2021 р.

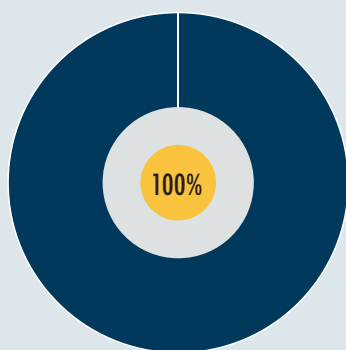
Туреччина

15 ЧИННИХ ЗАХОДІВ З ОБМЕЖЕННЯ ІМПОРТУ
ПРОДУКЦІЇ МЕТАЛУРГІЇ

Туреччина розглядає місцеву металургію як основу для виробництва продукції з високою доданою вартістю. На державному рівні розвиток металургії підтримується за рахунок різноманітних інструментів: пріоритету місцевої продукції у держзакупівлях, надання грантів та експортних кредитних гарантій, розвитку інфраструктури для експорту.

Торговельні бар'єри у Туреччині використовуються точково та обмежуються антидемпінговими митами. Більшість митних тарифів запровадили проти імпорту труб та листового прокату.

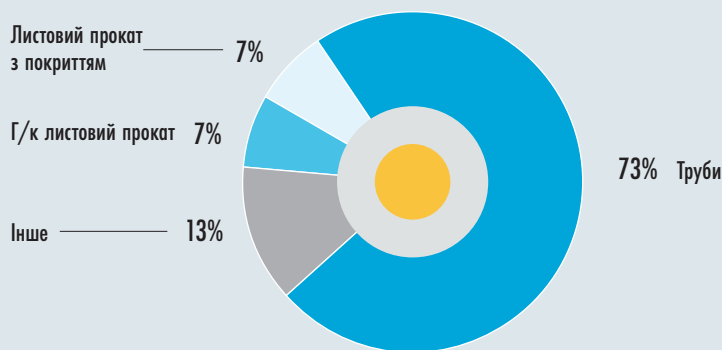
Обмеження імпорту за видом інструмента

Антидемпінгові мита

Джерела даних: COT, розрахунки GMK Center

Обмеження імпорту за видом продукції

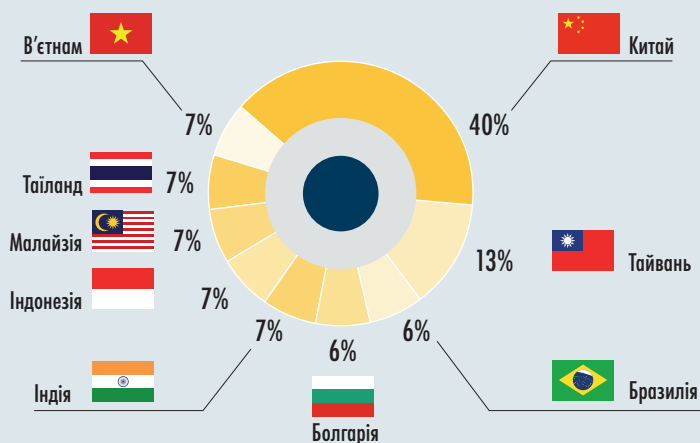

Більшість антидемпінгових митних тарифів запроваджено стосовно імпорту з Китаю й Тайваню.

Особливістю торгової політики Туреччини є високий рівень імпортних мит, узгоджених при вступі країни до СОТ у відповідній угоді. Зокрема, мита на сталеві напівфабрикати становлять 22,5%, гарячекатаний листовий прокат – 10-15%, листовий прокат із покриттям – 15,0%, прутки – 30,0%, фасонний прокат – 17,0. Проте є ряд винятків. Наприклад, ці ставки не поширюються на країни, з якими Туреччина уклала угоди про вільну торгівлю. Також у Туреччині з 1996 р. діє так званий Режим внутрішньої переробки (Inward Processing Regime). Він дозволяє місцевим виробникам імпортувати

без мит сировину та напівфабрикати, що використовуються для виробництва експортних товарів. Саме в рамках даного режиму українські виробники металопродукції поставляють свою продукцію до Туреччини, уникаючи імпортних мит. Тому українські заводи є великими постачальниками напівфабрикатів та г/к рулону до Туреччини.

Обмеження імпорту за країнами, проти яких вони спрямовані

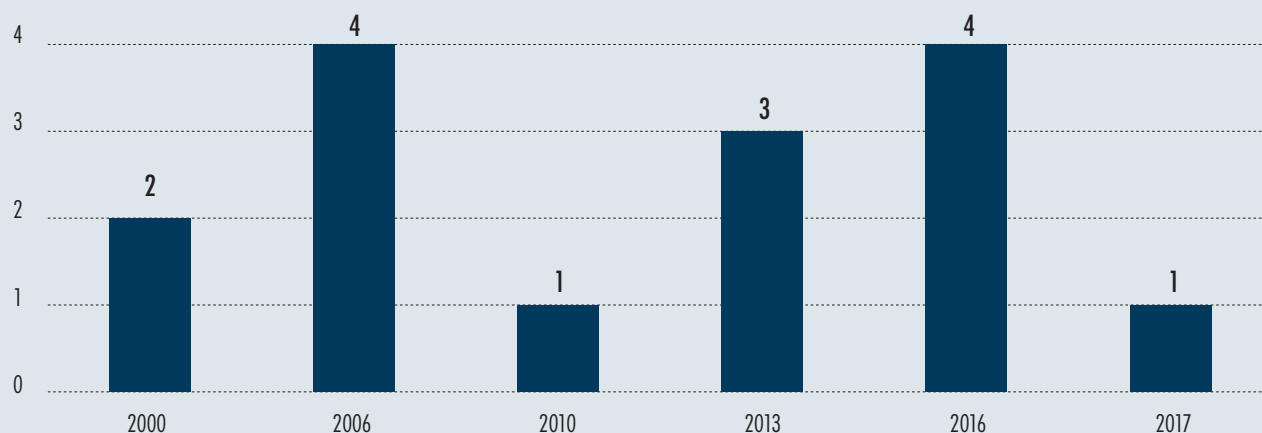

Джерела даних: COT, розрахунки GMK Center

Обмежень імпорту з України

На сьогодні в Туреччині немає жодного чинного обмеження імпорту, яке було б запроваджене раніше 2000 р. Туреччина у сфері протекціонізму зберігає гнучкий підхід. Зокрема, у жовтні 2018 р. запроваджували тимчасові квоти на імпорт прокату та труб (на 200 днів). Квоти не продовжували. У 2020 р. у відповідь на антидемпінгове розслідування в ЄС проти турецького г/к рулону Туреччина ініціювала дзеркальну відповідь, розпочавши антидемпінгове розслідування щодо імпорту г/к рулону з ЄС. Станом на жовтень 2021 р. остаточних заходів проти ЄС не запроваджували. Туреччина активно оскаржувала в СОТ запровадження секції 232 у США та тарифних квот у ЄС.

Кількість запроваджених обмежень* за роками

Джерела даних: СОТ, розрахунки GMK Center

* Тих, що діяли станом на 30.06.2021 р.

Євразійський економічний союз

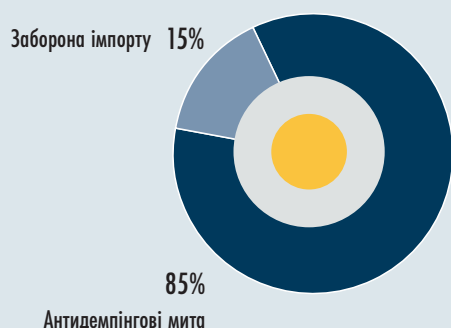
13 чинних заходів з обмеження імпорту продукції металургії

До Євразійського економічного союзу (ЄАЕС) входять п'ять країн: Росія, Білорусь, Казахстан, Вірменія та Киргизстан. Вирішальний вплив на діяльність ЄАЕС має Росія. Зокрема, це стосується торговельних питань на ринках металопродукції, оскільки в загальному обсязі виробництва сталі країнами ЄАЕС російська металургія становить 92%.

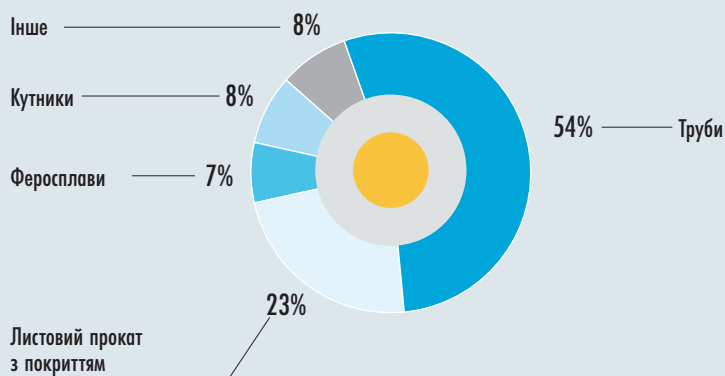
У світовому масштабі російські металурги входять до групи найбільш конкурентоспроможних виробників сталі. Тому заходи обмеження торгівлі використовуються в окремих випадках, іноді вони є політично вмотивованими. При цьому місцева влада діє рішуче, використовуючи грубі заходи у вигляді прямої заборони імпорту.

Для захисту внутрішнього ринку Росія та ЄАЕС застосовують антидемпінгові мита, що діють на широкий спектр продукції. Найбільше митних тарифів запроваджено на імпорт труб (понад 50% заходів). Труби – продукція з високою доданою вартістю, тож у контексті розвитку нафтогазовидобутку цей ринок цікавий як внутрішнім виробникам, так і імпортерам.

Обмеження імпорту за видом інструмента

Обмеження імпорту за видом продукції

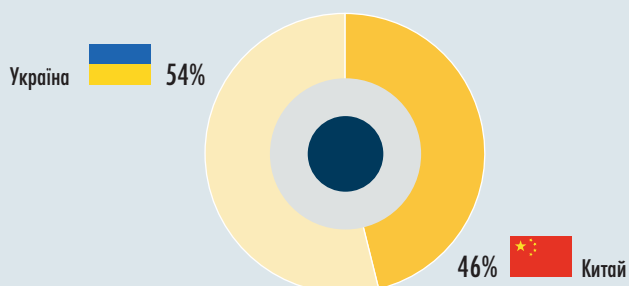
Джерела даних: СОТ, розрахунки GMK Center

ЄАЕС запроваджував обмеження лише проти виробників з двох країн – України та Китаю. До України торговельні обмеження застосовуються для політичного тиску. Мита стосовно Китаю пов'язані з побоюваннями нерівних умов конкуренції: китайські виробники донедавна мали підтримку з боку держави та могли утримувати ціни на низькому рівні.

У 2019 р. на рівні ЄАЕС було запроваджено захисні заходи стосовно імпорту плоского г/к прокату у вигляді тарифних квот. За фактом обсяг квот не був повністю використаний, тож захисні заходи було вирішено скасувати.

У серпні 2021 р. в Росії з метою протидії зростанню ціни на внутрішньому ринку запровадили мита на експорт сталевих продукції, зокрема на напівфабрикати.

Обмеження імпорту за країнами, проти яких вони спрямовані

Джерела даних: СОТ, розрахунки GMK Center

5 антидемпінгових митних тарифів проти України, в т.ч:

- 2 – імпорт труб (діють з 2006 р. та з 2016 р.);
- 1 – імпорт феросплавів (з 2016 р.);
- 1 – імпорт кутника (з 2017 р.);
- 1 – оцинкований прокат (з 2019 р.).

2 заборони на імпорт з України, в т.ч.:

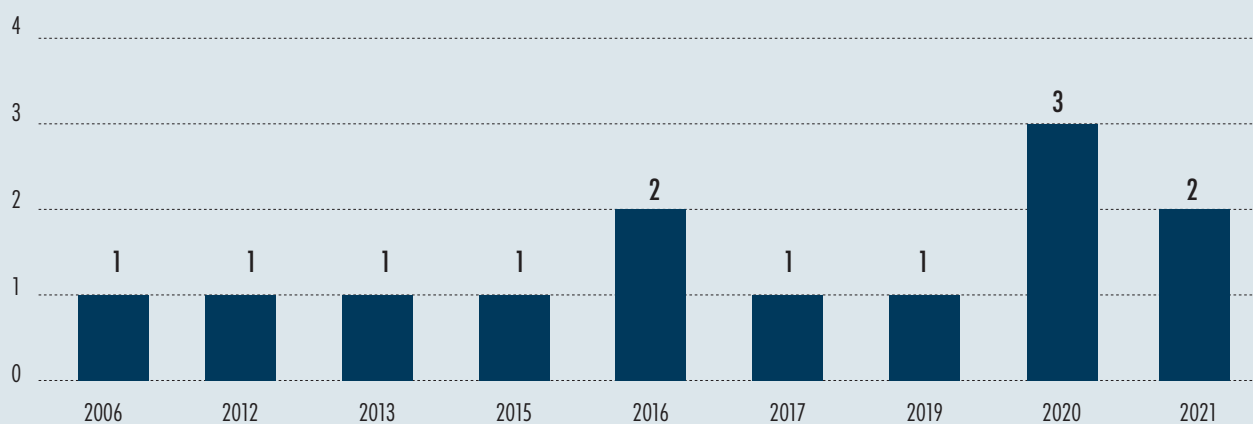
- 1 – імпорт труб (з 2019 р.);
- 1 – імпорт залізничних коліс (з 2021 р.).

Крім п'яти антидемпінгових митних тарифів, проти України діють прямі заборони на імпорт сталевих труб та цільнокатанних залізничних коліс, які запровадили після завершення терміну дії антидемпінгових митних тарифів на імпорт цих видів продукції.

Також у 2019 р. в Росії було запроваджено процедуру ліцензування експорту вугілля та коксу до України, що було болісним ударом для України через високу залежність від імпорту вугільної сировини з Росії.

Більшість чинних обмежень імпорту до ЄАЕС запровадили в останні 8 років. Тобто торговельні бар'єри використовуються точково і протягом обмеженого проміжку часу. Як приклад, у 2021 р. завершилася дія антидемпінгового мита на імпорт арматури та прутків з України. На державному рівні металургійна галузь Росії підтримується переважно за рахунок субсидування, пільгового кредитування, програм розвитку інфраструктури.

Кількість запроваджених обмежень* за роками

Джерела даних: СОТ, розрахунки GMK Center

* Тих, що діяли станом на 30.06.2021 р.

Країни ASEAN

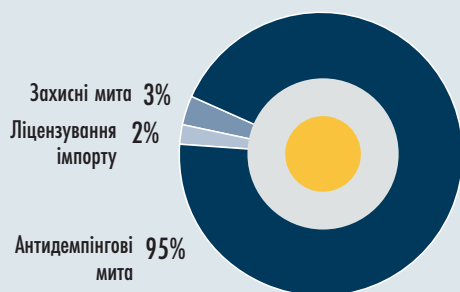

91 ЧИННИЙ ЗАХІД З ОБМЕЖЕННЯ ІМПОРТУ
ПРОДУКЦІЇ МЕТАЛУРГІЇ

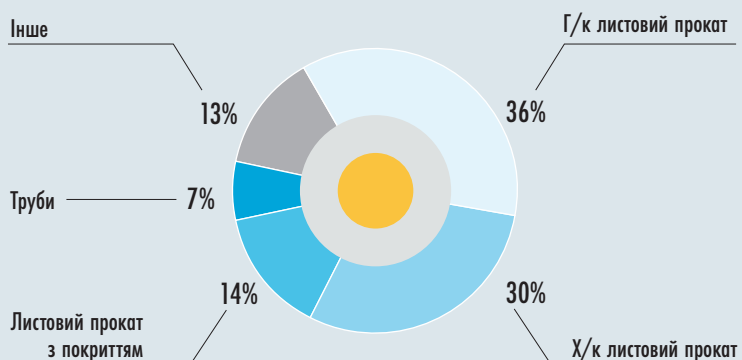
ASEAN – регіон, де металургія розвивається: тут будують нові заводи, виробництво сталі зростає. Велику роль у цьому процесі відіграють інвестиції з Китаю, який проводить політику обмеження випуску сталі в країні.

Учасниками ASEAN є Бруней, В'єтнам, Індонезія, Камбоджа, Лаос, Малайзія, М'янма, Сінгапур, Таїланд, Філіппіни. Проте до протекціонізму вдаються ті країни, в яких найбільш розвинена металургія – це В'єтнам, Індонезія, Малайзія, Таїланд. Для них обмеження імпорту формують можливість використовувати продукцію місцевої металургії в реалізації держпрограм з житлового будівництва та розвитку інфраструктури.

Обмеження імпорту за видом інструмента

Обмеження імпорту за видом продукції

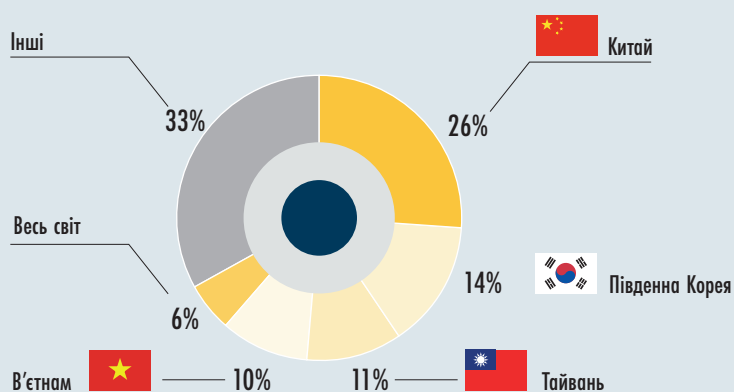
Джерела даних: СОТ, розрахунки GMK Center

Основний інструмент захисту внутрішнього ринку – антидемпінгове мито. Найбільше захищений ринок труб та листового прокату (87% заходів). Цей факт привертає увагу. Споживання плоского прокату в країнах регіону в 2019 р. становило 42 млн т за імпорту 39 млн т. Обсяг виробництва плоского прокату всередині ASEAN становив 13 млн т і переважно був експортований. Тому уряди захищають внутрішній ринок плоского прокату для забезпечення збуту місцевим заводам усередині регіону. Мита проти України також належать до сегменту плоского прокату.

Більшість обмежень імпорту в країнах ASEAN запроваджено проти країн Азійського регіону. Звичайною є практика, коли один учасник ASEAN запроваджує мита проти іншого учасника. Зокрема:

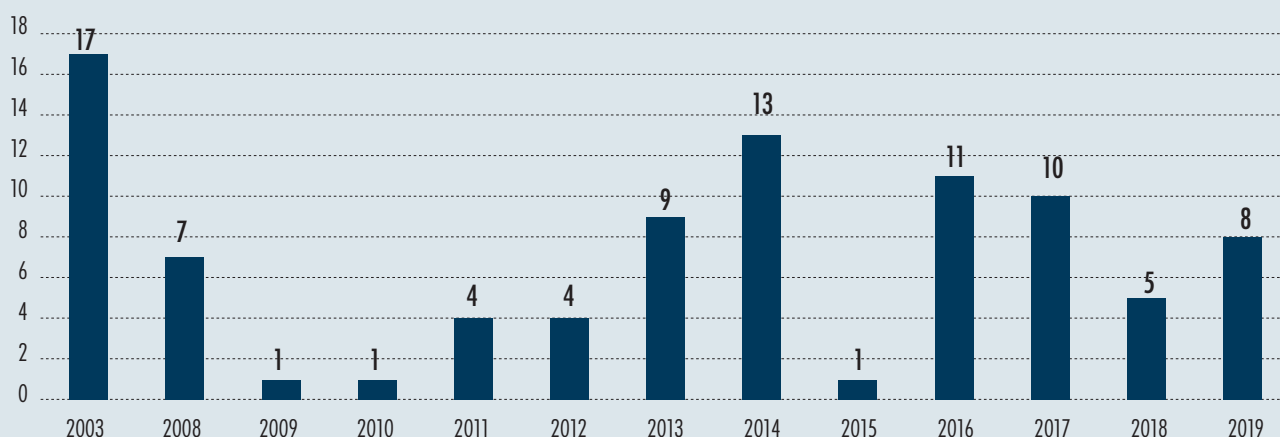
- антидемпінгові мита на листовий прокат та труби з В'єтнаму діють в Індонезії, Малайзії, Таїланді;
- антидемпінгові мита на листовий прокат з Індонезії діють у В'єтнамі та Таїланді;
- антидемпінгові мита на листовий прокат з Малайзії діють у В'єтнамі, Індонезії, Таїланді;
- антидемпінгові мита на листовий прокат з Таїланду діють в Індонезії та Малайзії.

Обмеження імпорту за країнами, проти яких вони спрямовані

Джерела даних: COT, розрахунки GMK Center

Кількість запроваджених обмежень* за роками

Джерела даних: COT, розрахунки GMK Center

* Тих, що діяли станом на 30.06.2021 р.

2 антидемпінгових мита проти України, в т.ч.:

- 1 – імпорт г/к листового прокату в Індонезію (діє з 2012 р.);
- 1 – імпорт г/к листового прокату в Таїланд (з 2003 р.).

Найбільшу кількість обмежень з числа тих, що діють зараз, запровадили в 2003 р. Останнього разу обмеження запроваджували у 2019 р. Країни ASEAN є доволі активними в плані захисту внутрішнього ринку, який має великий потенціал зростання. Очікується, що протекціоністські настрої в ASEAN зберігатимуться, оскільки в регіоні запустили низку великих проєктів з будівництва нових потужностей з виробництва сталі.

Країни MENA

9 чинних заходів з обмеження імпорту продукції металургії

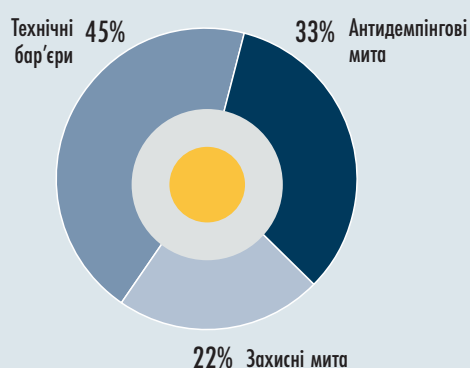
MENA – регіон з економікою, що розвивається, і недостатніми потужностями місцевої металургії. Цей напрям є перспективним для експорту, оскільки в порівнянні зі США чи ЄС майже «незагороджений» протекціоністськими бар'єрами.

Точного переліку країн, що входять до MENA, немає. Відповідно до класифікації Світового банку, до складу регіону входять Алжир, Бахрейн, Джибуті, Єгипет, Західний берег річки Йордан, Ізраїль, Йорданія, Іран, Ірак, Катар, Кувейт, Ліван, Лівія, Мальта, Марокко, ОАЕ, Оман, Саудівська Аравія, Сектор Газа, Сирія, Туніс, Ємен.

У сфері протекціонізму активність виявляють Єгипет, Ізраїль та Марокко. У жовтні 2019 р. у країнах Перської затоки було ініційовано розслідування щодо імпорту сталевих продуктів. Проте розслідування завершилося без запровадження захисних заходів, незважаючи на факт підтверджених збитків. Таке рішення було зумовлене, зокрема, сприятливими умовами на ринку та дефіцитом поставок у деяких сегментах. Також в економіці країн MENA галузі – споживачі сталі (нафтогазова та будівельна) відіграють більшу роль, ніж металургія.

Вкрай болючим заходом для низки країн стало запровадження у 2019 р. захисних митних тарифів на імпорт арматури та квадратної заготовки до Єгипту. Вкрай рідко заходи обмеження імпорту стосуються напівфабрикатів. Ці захисні заходи, що мали діяти протягом трьох років, пізніше оскаржувалися в суді. Проте вони були скасовані достроково у листопаді 2021 р. через дефіцит електроенергії в країні, де металургійні підприємства не могли задовольнити ринковий попит. Однак наразі обговорюється запровадження захисних заходів у новому форматі – тарифних квот.

Обмеження імпорту за видом інструмента

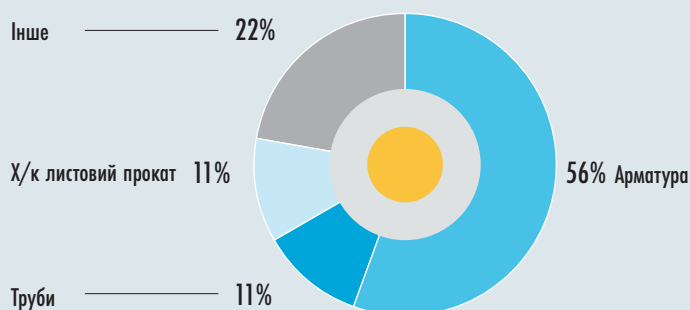
Джерела даних: СОТ, розрахунки GMK Center

45% запроваджених заходів – це технічні бар'єри, які застосовуються до імпорту з усіх країн світу. Ці бар'єри не ведуть до суттєвого зростання витрат імпортерів і зазвичай передбачають дотримання певних процедур ліцензування. Решта заходів (57%) пов'язані з митами.

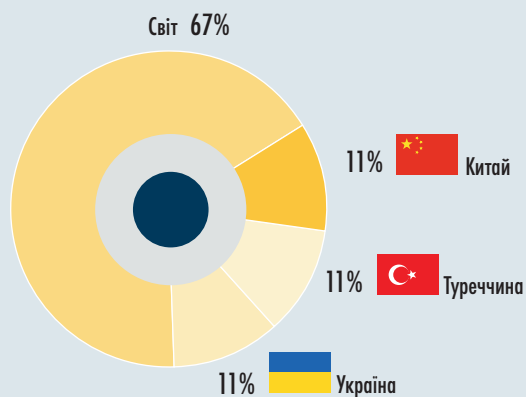
Характерною особливістю регіону є спрямованість захисних заходів на імпорт арматури (56% запроваджених заходів). Це пов'язане з тим, що металургійні потужності у регіоні представлені переважно виробництвом довгомірного прокату. Саме довгомірна продукція та труби становлять основну частину споживання сталі в країнах MENA.

67% заходів спрямовані проти всіх країн світу. Це технічні бар'єри, а також захисні мита в Марокко на імпорт х/к листового прокату, арматури та катанки. Проти України діє одне антидемпінгове мито.

Обмеження імпорту за видом продукції

Обмеження імпорту за країнами, проти яких вони спрямовані

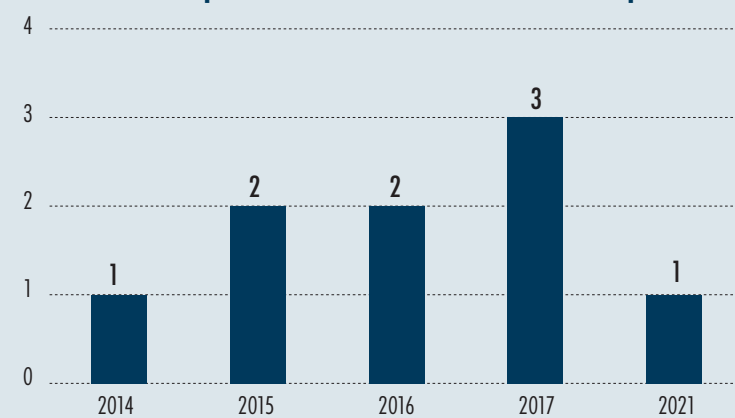

Джерела даних: СОТ, розрахунки GMK Center

1 антидемпінгове мито проти України:

імпорт арматури в Єгипет (діє з 2017 р.)

Кількість запроваджених обмежень* за роками

* Тих, що діяли станом на 30.06.2021 р.

Єгипет найактивніше застосовує торговельні бар'єри у регіоні MENA. Крім запроваджених раніше антидемпінгових та захисних митних тарифів, Єгипет представив систему декларування сталевих вантажів, які надходять через порти – це є технічним бар'єром, який ускладнює роботу трейдингових компаній.

Країни MENA порівняно недавно стали на шлях протекціонізму: у регіоні немає обмежень, які були б запроваджені раніше 2014 р. MENA залишається останнім відносно вільним для експорту регіоном.

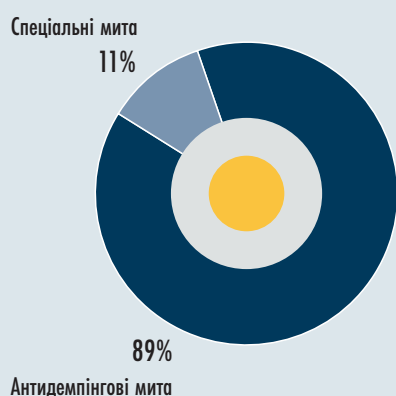

Україна

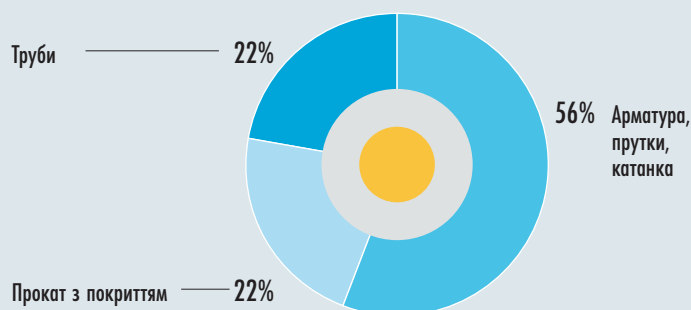
9 ЧИННИХ ЗАХОДІВ З ОБМЕЖЕННЯ ІМПОРТУ
ПРОДУКЦІЇ МЕТАЛУРГІЇ

Металургійна галузь України орієнтована на експорт. За виробництва 18-20 млн т товарної сталєвої продукції на рік обсяг внутрішнього ринку становить близько 5 млн т. Тому навіть відносно невеликі обсяги імпорتنних поставок можуть негативно впливати на ринок.

Обмеження імпорту за видом інструмента

Обмеження імпорту за видом продукції

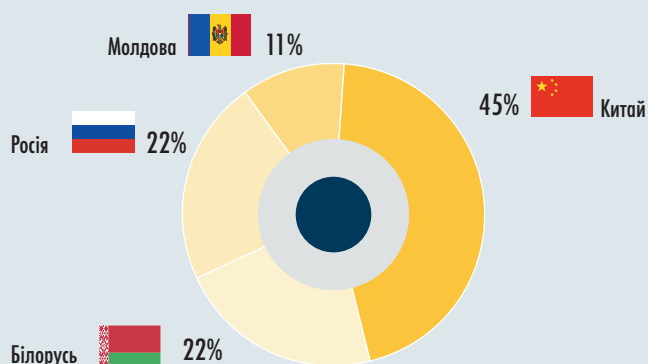

Джерела даних: СОТ, Міністерство економіки України, розрахунки GMK Center

Україна застосовувала ліберальний підхід до імпорту металургійної продукції. Про це свідчить факт завершення антидемпінгового розслідування проти імпорту прутків з Білорусі з нульовим митом. Аналогічно, деякі виробники за результатами розслідування проти імпорту безшовних труб з Китаю отримали нульове антидемпінгове мито. Також слід зазначити про тривалу процедуру розслідувань та відсутність запроваджених попередніх заходів. При цьому Україна недостатньо активно запроваджувала заходи у відповідь.

Понад 50% заходів пов'язані з обмеженням імпорту довгомірного прокату (арматури, катанки, прутків). Більшість митних тарифів запроваджено проти виробників з Росії та Китаю, які користуються інструментами держпідтримки, а також заниженими цінами на сировину та енергоресурси.

Обмеження імпорту за країнами, проти яких вони спрямовані

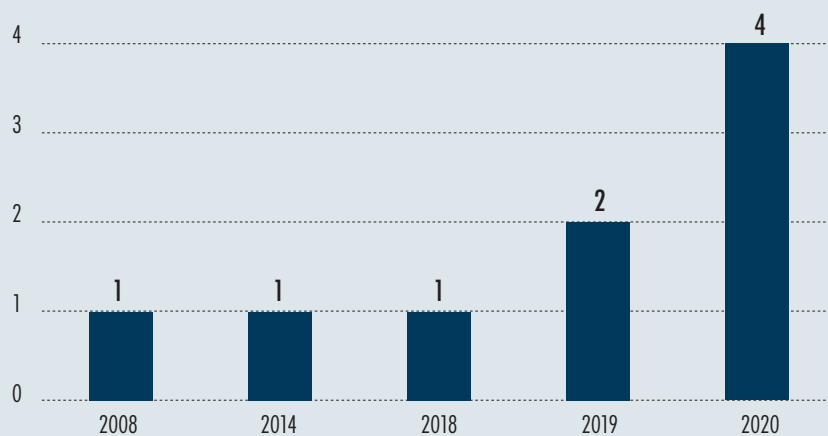
Джерела даних: СОТ, Міністерство економіки України, розрахунки GMK Center

4 антидемпінгових розслідування та перегляди в процесі:

- 1 – імпорт прутків з Білорусі (діє з вересня 2021 р.);
- 1 – імпорт прокату з покриттям з Китаю (з грудня 2020 р.);
- 1 – імпорт дроту з Китаю (з квітня 2021 р.);
- 1 – імпорт безшовних труб із Китаю (з вересня 2021 р.).

Під впливом глобального тренду на-
ростання торгових обмежень у світі
Україна змінила свою політику, хоч
і зі значним запізненням. До 2019 р.
в Україні діяло лише три антидемпін-
гові заходи проти дроту з Китаю, без-
шовних нержавіючих труб та захід у
відповідь проти постачання прутків з
Росії. Але за останні два роки було
запроваджено шість нових заходів.
Крім того, у процесі перебувають ще
три розслідування – всі проти китаї-
ської продукції: прокату з покриттям,
у т.ч. фарбованого прокату, труб
безшовних холоднодеформованих і
дроту. Також ініційовано адміністра-
тивний перегляд антидемпінгових
заходів проти прутків з Білорусі.
Такі зміни у сфері обмежень імпор-
ту зумовлені підвищенням активності
місцевих компаній у цьому напрямі,
тобто більш активним ініціюванням
нових заходів, оскільки раніше ри-
нок був захищений недостатньо.

Кількість запроваджених обмежень * за роками

*Тих, що діяли станом на 30.06.2021 р.

Джерела даних: СОТ, Міністерство економіки України, розрахунки GMK Center

Вплив торговельних обмежень на обсяги виробництва

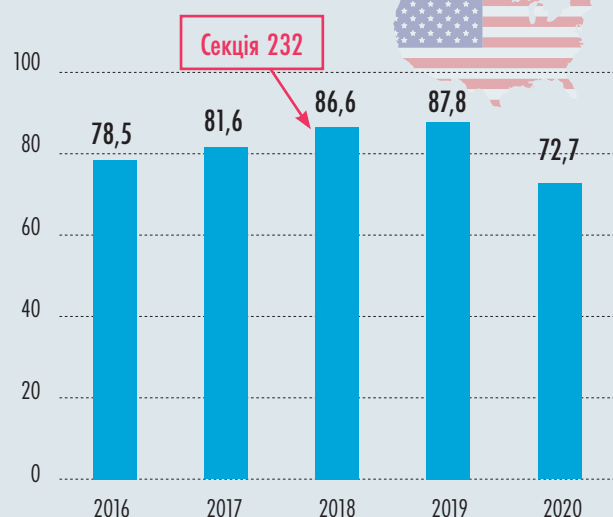
Заходи щодо обмеження імпорту спрямовані насамперед на зростання внутрішнього виробництва та поставок на внутрішній ринок. Запровадження широких заходів, які обмежують імпорт кількох груп продукції, наприклад, захисних заходів у США чи Єгипті, справді призводило до збільшення обсягів виробництва сталі в країні.

Проте обсяг випуску зростає не завжди. Найчастіше обмеження імпорту супроводжується зростанням цін на внутрішньому ринку. Так, запровадження митних тарифів секції 232 призвело до подорожчання всього імпорту на 25%, при цьому виникла різниця 20% у цінах у США та на інших ринках. Аналогічно, 25%-ве мито на імпорт арматури в Єгипті призвело до різниці в цінах з іншими країнами регіону на 10%. Зростання цін частково компенсує ефект від митних тарифів, відновлюючи можливості для продовження імпорту.

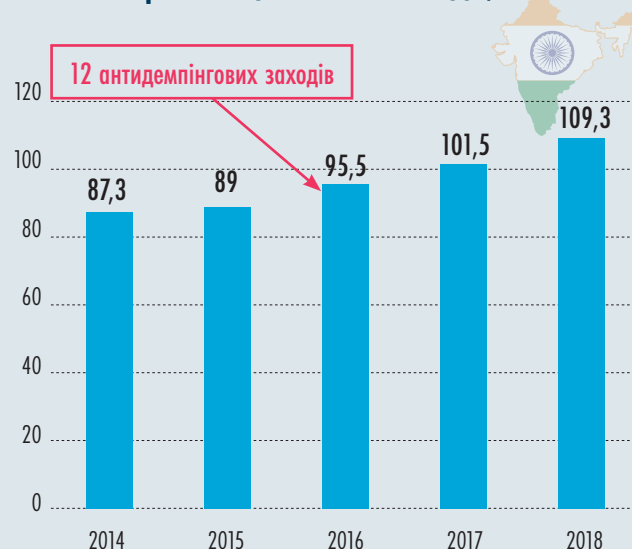
Хоча на обсяги імпорту впливає і власне розмір митних тарифів. Наприклад, для США характерним є розрахунок антидемпінгових митних тарифів у розмірі сотень відсотків. Емпірично, розмір мита у 25% означає суттєве зниження імпорту, оскільки галузь виробництва сталі не має такої маржинальності.

Варто зазначити, що виділити ефект тих чи інших заходів на обсяги випуску важко, оскільки на обсяг виробництва накладається вплив інших чинників. Наприклад, більшість заходів застосовуються в кризові періоди, тому відновлення ринку може впливати на зростання обсягів виробництва більшою мірою, ніж запровадження торговельних обмежень.

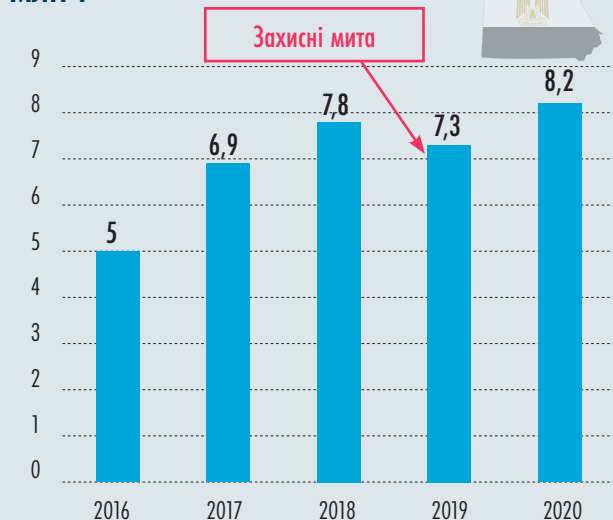
Обсяг виробництва сталі у США, млн т

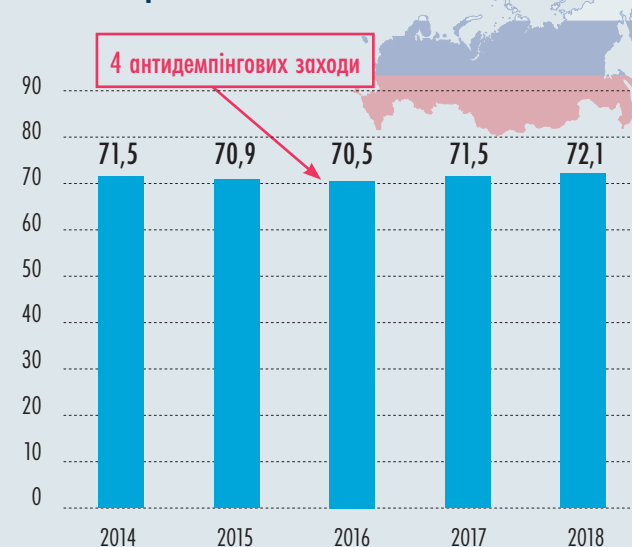
Обсяг виробництва сталі в Індії, млн т

Обсяг виробництва сталі в Єгипті, млн т

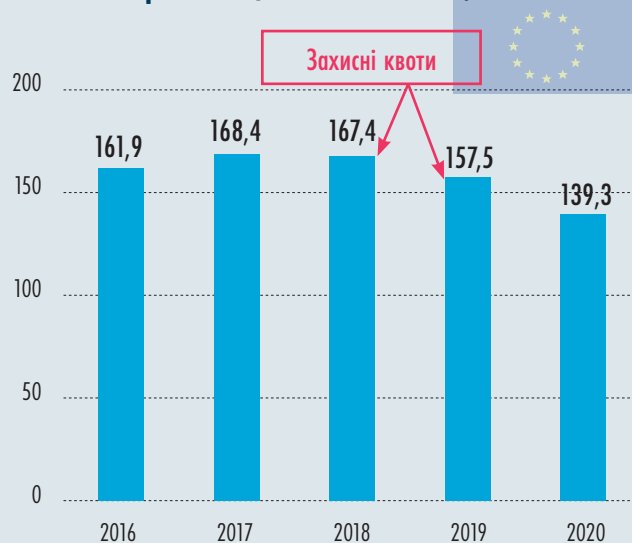
Обсяг виробництва сталі в Росії, млн т

Обсяг виробництва сталі в Туреччині, млн т

Обсяг виробництва сталі в ЄС, млн т

Торгівельні бар'єри проти України

Проти металопродукції з України діють 40 заходів з обмеження імпорту в 15 країнах світу, з них 33 антидемпінгові. Незважаючи на відносне зниження кількості нових торговельних обмежень у світі у 2021 р., проти України запроваджено 4 нових заходи, які сумарно можуть призвести до втрати експорту в розмірі 100 тис. т на рік.

Динаміка запровадження заходів обмеження імпорту металопродукції з України

Джерело даних: Міністерство економіки України

* Тих, що діють станом на жовтень 2021 р.

Також у серпні 2021 р. завершилося антидемпінгове розслідування у США щодо імпорту труб нафтогазового сортаменту з України. За результатами розслідування демпінгова маржа становила 30,19%. Тобто 2021 р., незважаючи на сприятливу кон'юнктуру, може стати одним з найпроблемніших з погляду запровадження заходів щодо обмеження імпорту. Особливо гостро постає питання взаємовідносин зі США.

Торговельні бар'єри проти металопродукції з України, запроваджені у 2021 р.:

- антидемпінгове мито на імпорт сталевих труб у США
- антидемпінгове мито на імпорт дроту в США
- захисні тарифні квоти у Великій Британії
- заборона імпорту залізничних коліс в Росію

Антидемпінгове мито проти дроту арматурного для попередньо напруженого залізобетону запроваджено в США в розмірі 19,3%. Україна потрапила під розслідування разом з іншими шістьма країнами. Обсяг поставок цієї продукції з України до США у 2019 р. становив близько \$1 млн.

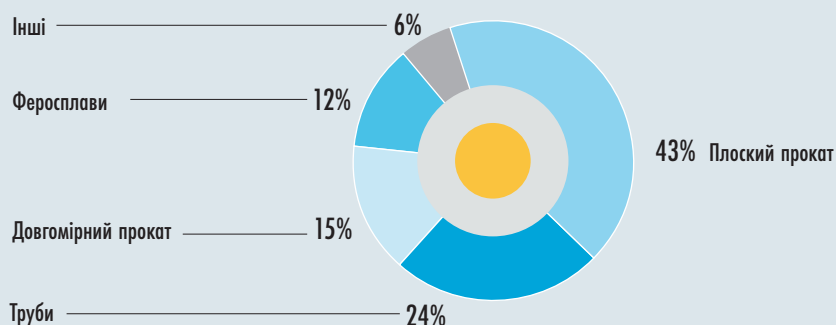
Антидемпінгове розслідування щодо поставок безшовних лінійних труб до США проводилося проти продукції з чотирьох країн. Мито для України встановлене в розмірі 23,75%. Цей захід є болючим, оскільки поставки лінійних труб були однією з найбільших статей експорту сталевих продукції з України до США. У 2017-2019 рр. обсяг поставок становив у середньому 38 тис. т на рік, за 8 міс. 2021 р. – близько 10 тис. т.

Запровадження захисних тарифних квот у Великій Британії стало наслідком Brexit, внаслідок якого протягом перехідного періоду Британія копіює всі захисні заходи, що діяли в ЄС. У результаті Україна отримала індивідуальні тарифні квоти за трьома групами продукції: х/к плоский прокат, г/к товстолистовий прокат та арматура. Поставки іншої продукції можливі за квотами третіх країн. У разі перевищення обсягу квот передбачено мито у 25%. Квоти діють на кварталній основі. Обсяг квот розрахований виходячи з історичного обсягу імпорту до Британії. Україна отримала маленький обсяг квот. Наприклад, для товстолистого прокату – близько 8 тис. т на квартал, для арматури – 11 тис. т на квартал. Це створює труднощі в логістиці таких невеликих обсягів. Запровадження захисних заходів Великою Британією не надто вплинуло на обсяг поставок з України у 2021 році.

Болісною для виробників стала заборона Росії на імпорт цільнокатних залізничних коліс з України. Росія була найбільшим ринком для цієї продукції. Орієнтовний обсяг втрачених поставок – до 80 тис. т продукції на рік.

Слід зазначити, що в країнах ЄАЕС у 2021 р. завершилася дія антидемпінгових заходів проти поставок арматури та прутків з України у вигляді мита в розмірі 9,3-10,1%. Позитивно на обсяги експорту може вплинути припинення дії захисних митних тарифів у Єгипті. Цей захід у 2019 р. спричинив значні збитки – втрату 700 тис. т експорту.

На яку продукцію з України спрямовані антидемпінгові заходи

Обмеження імпорту металопродукції з України

38 заходів у 15 країнах:

- 32** антидемпінгових
- 4** захисних*
- 2** заборони на імпорт

* У т.ч. секція 232 в США

Пік запровадження антидемпінгових заходів припав на 2016-2019 рр. Відповідно, у 2021-2024 рр. буде пік проведення адміністративних переглядів. Станом на жовтень 2021 р. у процесі адміністративного перегляду перебувають 9 заходів, тобто майже кожен третій антидемпінговий захід. Теоретично, протягом найближчих двох років можна досягти прогресу в послабленні або скасуванні торговельних бар'єрів проти України. Хоча варто зазначити, що 13 антидемпінгових заходів з 33 діють понад 10 років, тобто їхню дію продовжують за підсумками вже двох переглядів.

Адміністративні перегляди антидемпінгових заходів у 2021 р.

 США	Товстолистовий прокат
	OCTG
 ЄАЕС	Безшовні труби
	Феросилікомарганець
 Мексика	Арматура
	Товстолистовий прокат
 Канада	Г/к рулон
 Індія	Х/к прокат
 Пакистан	Х/к прокат

У списку заходів, які перебували на етапі перегляду у 2021 році, представлені обмеження, що є незначними з погляду впливу на обсяги поставок. Більший інтерес становлять процеси у США, де щодо товстолистого прокату та безшовних труб раніше укладалися угоди про мінімальні ціни. Обмеження в Індії на постачання х/к прокату є важливим у довгостроковій перспективі. За поточних цін формула мита «\$576 – landed value» не обмежує постачання. Поставки в ЄАЕС не варто розглядати як перспективні. Канада та Мексика не є традиційними ринками для України. Раніше збитки від запровадження цих заходів не були істотними. Більш значущі перегляди очікуються у 2022 році.

Оцінка збитків від торговельних бар'єрів проти України

Різні торговельні бар'єри в різні періоди призвели до втрати обсягів експорту металопродукції з України в розмірі 3,3-3,5 млн т, або близько \$3 млрд експортної виручки. Збитки для економіки України від запроваджених торговельних бар'єрів на зовнішніх ринках оцінюються в 1,8-2,0% ВВП.

Найбільш болісні заходи були запроваджені у 2017-2019 рр. – це антидемпінгові мита на г/к рулон у ЄС, на арматуру в Єгипті, дія яких завершуються у 2022 р. Є шанс домогтися припинення їхньої дії чи пом'якшення. Значних збитків було завдано захисним митом на імпорту заготовки в Єгипті. Позитивно, що цей захід припинив свою дію. Також завершилася дія антидемпінгових митних тарифів на прутки в Росії, річний збиток від яких оцінюється в 150 тис. т експорту та \$100 млн виручки.

Рейтинг збитків від торговельних бар'єрів** проти металопродукції з України

№	Країна	Вид заходу	Продукт	Втрати експорту, тис. т	Втрати експорту, \$ млн*	Рік запровадження
1	 ЄС	АДМ	Г/к рулон	700	650	2017
2	 Єгипет	ЗМ	Квадратна заготовка	720	450	2019
3	 Єгипет	АДМ	Арматура	550	370	2017
4	 США	АДМ	Г/к товстолистовий прокат	320	310	1997
5	 США	АДМ	Г/к рулон	170	150	2001
6	 Росія	ЕМ	Залізничні колеса	75	120	2021
7	 США	АДМ	Арматура	140	100	2001
8	 Індія	АДМ	Х/к прокат	100	100	2016
9	 ЄС	АДМ	Безшовні труби	70	90	2006
10	 США	АДМ	ОСТГ	50	65	2014

АДМ – антидемпінгові мита ЗМ – захисні мита ЕМ – заборона імпорту, ембарго

* За середніми цінами 2021 р.

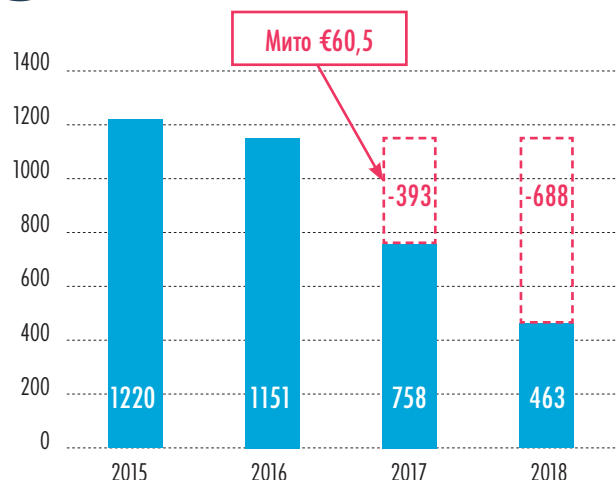
** Тих, що діяли станом на жовтень 2021 р.

Джерела даних: UN Comtrade, оцінка GMK Center

Оцінку збитків здійснено на підставі втрати обсягів експорту певного виду продукції на певний ринок, без урахування сум фактично сплачених митних тарифів, можливої зміни напрямку продажів, зростання транспортних витрат для переорієнтації експорту на інші ринки. Втрати обсягів експорту оцінені на основі аналізу динаміки поставок конкретного виду продукції до країни до та після запровадження обмежень імпорту з України.

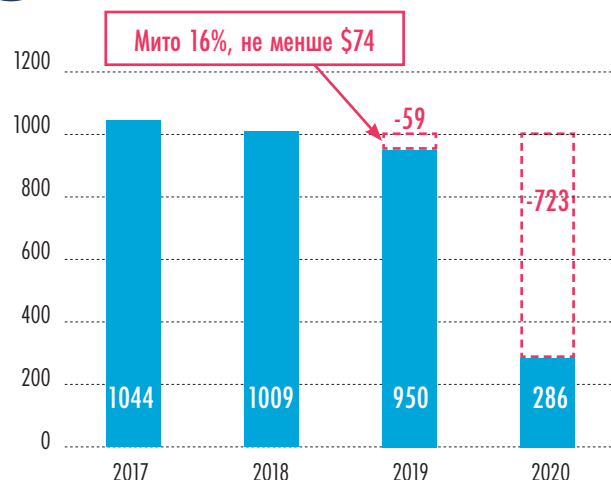
1

Поставки г/к рулону до ЄС, тис. т

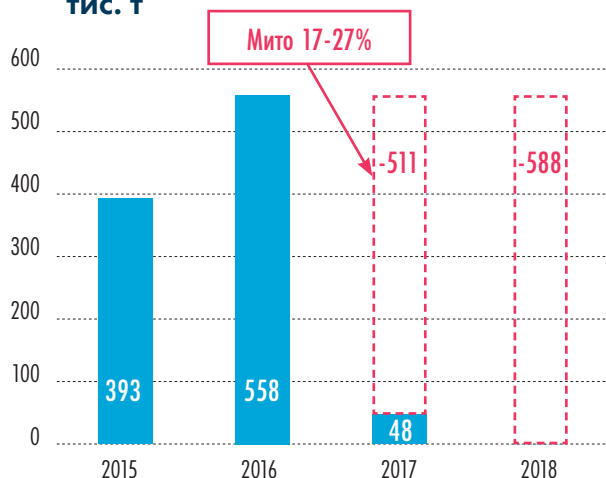
2

Поставки заготовки до Єгипту, тис. т

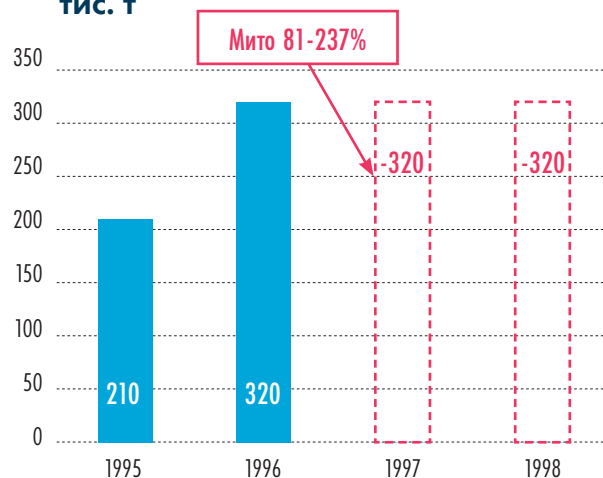
3

Поставки арматури до Єгипту, тис. т

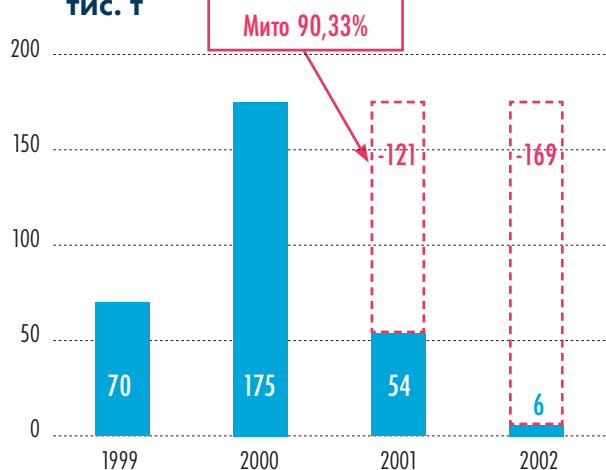
4

Поставки г/к прокату до США, тис. т

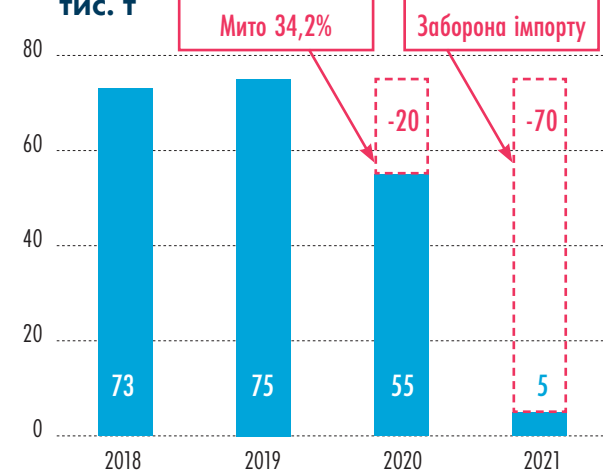
5

Поставки г/к рулону до США, тис. т

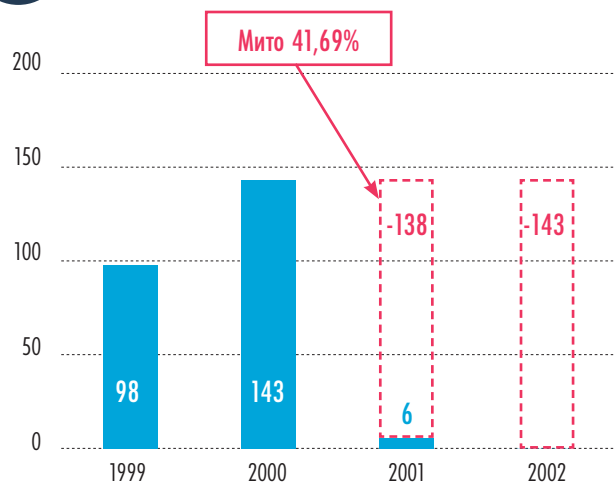
6

Поставки залізничних колес до Росії, тис. т

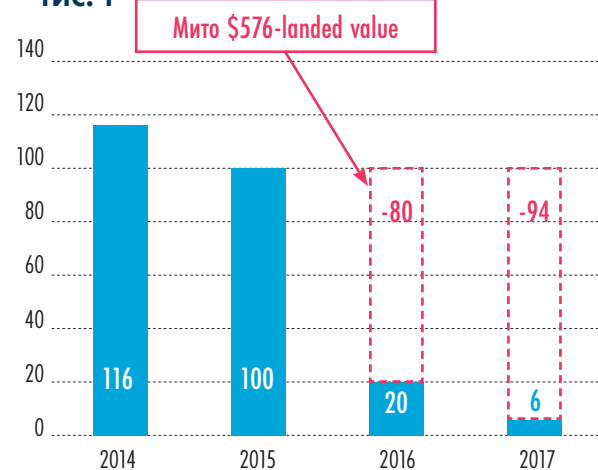
7

Поставки арматури до США, тис. т

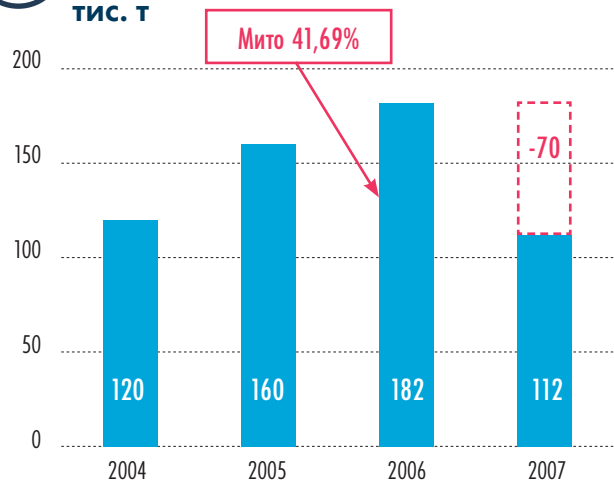
8

Поставки х/к прокату до Індії, тис. т

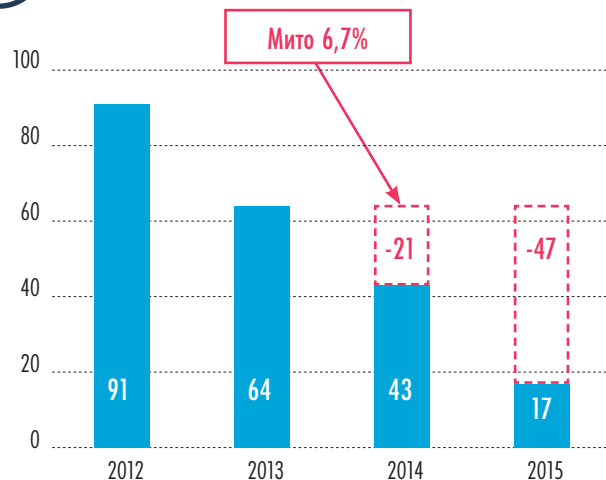
9

Поставки безшовних труб до ЄС, тис. т

10

Поставки OCTG до США, тис. т

Назар Бобицький, директор європейського офісу
Ukrainian Business and Trade Association (UBTA)

Протекціонізм і клімат – Сцилла і Харибда сучасної системи міжнародної торгівлі

Система міжнародної торгівлі невблаганно рухається в руслі песимістичного тренду – курсом на фрагментацію за регіональним та геополітичним принципом. І 2021 рік передбачувано підтвердив це.

Ми знову спостерігаємо зростання кількості односторонніх торгових обмежень, рекордсменами за якими стали США, КНР та країни ЄС – три найбільші ринки та драйвери міжнародної торгівлі. Ця безпрецедентна активність продовжується на тлі паралічу системи врегулювання спорів у рамках СОТ, зумовленого відмовою Вашингтона відновити призначення арбітрів до апеляційної арбітражної панелі СОТ. Отже, єдиними цивілізованими способами врегулювання торговельних конфліктів залишаються арбітражні механізми в рамках двосторонніх чи регіональних угод про вільну торгівлю або прямі політичні переговори, на яких торговельні преференції стають зброєю та заручником політичних цілей, а загальноприйняті правила та норми – лише ширмою. У найгіршому випадку альтернативою стають тарифні війни, ембарго та санкції, після яких руйнується торгівля, втрачаються ринки та скорочуються експортні надходження. Яскравим прикладом в останні місяці стали попередні домовленості між США та ЄС щодо (при)зупинення трамівських імпорتنних тарифів на сталь та алюміній. Брюссель змушений був погодитися на тарифні квоти на імпорту сталі, які відверто суперечать правилам СОТ, в обмін на спільну з Вашингтоном «дружбу проти» китайської металургії.

Однак ці темні хмари на горизонті лише маскують наближення воістину безпрецедентного в історії світової торгівлі урагану глобальних кліматичних змін. Дуже швидко міжнародна дискусія про декарбонізацію промисловості чи агросектору трансформувалася в неприховану суперечку про захист своїх більш «зелених» виробників від чужих, а отже, апіорі менш «зелених» конкурентів. Хрестоматійним прикладом можна вважати майбутній європейський механізм

СВАМ (carbon border adjustment mechanism). Європейський Союз одноосібно одягає мантию судді кліматичних зобов'язань інших країн, при цьому СВАМ відіграватиме роль, як в античній алегорії, як терезів, так і меча.

То якого курсу слід дотримуватися в цих штормових водах Україні? Розраховувати на альтернативу у вигляді внутрішнього ринку не варто – з огляду як на невисокий рівень доходів споживачів, так і на слабкість секторів промисловості з доданою вартістю, які десятиліттями змушені були виживати в умовах хаотичної та нестабільної податкової системи, корумпованої системи судочинства та держзакупівель. Український експортер вимагає підтримки насамперед у вигляді послідовних реформ саме цих напрямів держполітики. Прозорість, стабільність та якість фіскальної машини, митниці, а також запровадження простих та дієвих механізмів кредитування та страхування експорту дадуть змогу планувати експортну стратегію далі, ніж на рік наперед.

Другий важливий крок – реальна, а не бутофорна економічна дипломатія. Оскільки клімат перетворюється на зручний привід для боротьби з конкурентами, залучення до роботи таких глобальних площадок, як Рамкова конвенція ООН з кліматичних змін, продуманість власних кліматичних зобов'язань мають стати такими самими пріоритетами, як і розвиток мережі угод про вільну торгівлю та модернізація вже чинних.

При цьому Україні слід добре усвідомлювати обмеженість своїх можливостей, перебуваючи під тиском економічно більш потужних торговельних партнерів. Вихід – у проактивності, ініціативності та асиметричному підході, використанні неекономічних аргументів. Такий підхід потребує злагодженості, компетентності у сфері торговельної політики та права і, найголовніше, – готовності прислухатися до експортерів, працювати з ними на глобальних майданчиках в унісон.

ДОДАТОК 1

Перелік торговельних бар'єрів* проти України

Ініціатор	Вид заходу	Продукція	Розмір мита	Дата запровадження	Дата завершення
США	АДМ	Феросилікомарганець	163%	07.1994	11.2023
США	АДМ	Арматура	41,69%	09.2001	11.2023
США	АДМ	Катанка	35-44%	03.2018	03.2023
США	АДМ	Прокат г/к в рулонах	90,33%	11.2001	08.2024
США	АДМ	Прокат г/к листовий	81,4-237,9%	10.1997	12.2020
США	АДМ	OCTG	7,47%	07.2014	08.2025
США	АДМ	Безшовні труби	23,75%	08.2021	08.2026
США	АДМ	Дріт кручений	19,3%	06.2021	06.2026
ЄС	АДМ	Безшовні труби	8,1-25,7%	06.2006	10.2023
ЄС	АДМ	Прокат г/к в рулонах	€60,5 за тонну	10.2017	10.2022
ЄАЕС	АДМ	Безшовні труби	18,9-37,8%	10.2011	06.2021
ЄАЕС	АДМ	Безшовні нержавіючі труби	4,32-18,96%	02.2016	10.2021
ЄАЕС	АДМ	Феросилікомарганець	26,35%	10.2016	10.2021
ЄАЕС	АДМ	Кутник	37,89%	06.2017	07.2022
ЄАЕС	АДМ	Оцинкований прокат	23,9%	01.2020	01.2025
Мексика	АДМ	Феросилікомарганець	16,59%	09.2003	09.2023
Мексика	АДМ	Арматура	41%	09.2000	09.2020
Мексика	АДМ	Прокат г/к в рулонах	25%	03.2000	03.2025
Мексика	АДМ	Прокат г/к листовий	60,1%	09.2005	03.2025
Мексика	АДМ	Безшовні труби	\$170 за тонну	04.2018	04.2023
Канада	АДМ	Прокат г/к в рулонах	77%	08.2001	08.2021
Канада	АДМ	Прокат г/к листовий	15-21%	02.2010	11.2025
Канада	АДМ	OCTG	37,4%	04.2015	12.2025
Бразилія	АДМ	Товстолистовий г/к прокат	\$52,02 за тонну	10.2013	10.2024
Бразилія	АДМ	Безшовні труби	\$145-708 за тонну	11.2014	09.2025
Таїланд	АДМ	Прокат г/к листовий	30,45-67,69%	05.2003	05.2026
Індія	АДМ	Х/к плоский прокат	\$576 - landed value	08.2016	08.2021
Індонезія	АДМ	Прокат г/к в рулонах	12,33%	10.2012	08.2024
Пакистан	АДМ	Х/к плоский прокат	18,92%	01.2016	01.2022
Тайвань	АДМ	Г/к плоский прокат	49,29%	08.2016	08.2021
Південна Корея	АДМ	Феросилікомарганець	19,06%	06.2017	11.2022
Єгипет	АДМ	Арматура	17,2-27%	12.2017	06.2022
ЄС	КВ	14 продуктивних категорій, 12 індивідуальних квот та 2 глобальні	25%	06.2018	06.2024
Велика Британія	КВ	3 продуктивних групи	25%	07.2021	06.2024
Марокко	ЗМ	Прокат г/к листовий	23-25%	10.2019	10.2022
США	ЗМ	Напівфабрикати, прокат, труби	25%	03.2018	безстроково
Росія	ЕМ	Залізничні колеса	заборона на ввезення	02.2021	безстроково
Росія	ЕМ	Сталеві труби	заборона на ввезення	04.2019	безстроково

АДМ – антидемпингове мито КВ – тарифна квота ЗМ – захисне мито ЕМ – заборона імпорту, ембарго

Джерело даних: Міністерство економіки України

* Тих, що діяли станом на жовтень 2021 р.

ДОДАТОК 2

Перелік заходів*, запроваджених на ринку України

Країна	Вид заходу	Продукція	Розмір мита	Дата запровадження	Дата завершення
Росія	АДМ	Арматура й катанка	15,21%	02.2018	02.2023
Росія	АДМ	Оцинкований прокат	47,57%	07.2019	07.2024
Китай	АДМ	Дріт	123,0%	08.2008	05.2025
Китай	АДМ	Труби безшовні нержавіючі	41,07%	12.2014	12.2025
Китай	АДМ	Оцинкований прокат	22,78%	07.2019	07.2024
Китай	АДМ	Безшовні гарячедеформовані труби	0-51,52%	06.2020	06.2025
Білорусь	АДМ	Прутки	0,0%	01.2020	01.2025
Молдова	АДМ	Прутки	13,80%	01.2020	01.2025
Білорусь	СМ	Прутки	16,08%	11.2020	-

АДМ – антидемпингове мито СМ – спеціальне мито

Джерело даних: Міністерство економіки України

* Тих, що діяли станом на жовтень 2021 р.

Контактна інформація

ТОВ «ГМК Центр»

ЄДРПОУ 42306047
01024, Україна, м. Київ, вул. Шовковична, 42-44
+38 044 333 76 18

Директор Станіслав ЗІНЧЕНКО

+38 044 333 76 18
s.zinchenko@gmk.center

Головний аналітик Андрій ТАРАСЕНКО

+38 044 333 76 18
a.tarasenko@gmk.center

Аналітик,

кандидат економічних наук Андрій ГЛУЩЕНКО

+38 044 333 76 18
a.glushchenko@gmk.center

Цей звіт можна використовувати лише з інформаційною метою. Наведені у звіті аналітичні дослідження, висновки є достовірними лише з урахуванням зазначених припущень та обмежувальних умов. Висновки та рекомендації є особистими, неупередженими та професійними міркуваннями співробітників ТОВ «ГМК Центр». Співробітники ТОВ «ГМК Центр» не мають особистої чи фінансової зацікавленості у предметі дослідження. Дослідження базуються на інформації із загальнодоступних джерел, у тому числі засобів масової інформації та мережі Інтернет. ТОВ «ГМК Центр» вважає цю інформацію достовірною та не проводить незалежну перевірку її точності та повноти. ТОВ "ГМК Центр" не несе відповідальності за достовірність використаної інформації. Наведені у звіті висновки є актуальними лише на дату звіту. Зміна ринкових, макроекономічних, політичних умов може призвести до значних змін результатів дослідження. Звіт призначений для використання виключно як цілий документ. Поділ або зміна будь-якого розділу або сторінки заборонені та роблять звіт недійсним.

Київ 2021